

ELTE Tanító- és óvóképző kar
Neveléstudományi Tanszék

A BA SZINTŰ TANÍTÓKÉPZÉS
TANTÁRGYI PROGRAMJA

2015.

Tartalom

A TANÍTÓ SZAK NAPPALI TAGOZATÁNAK ÓRA-, VIZSGA- ÉS KREDITTERVE	3
BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA.....	4
FEJLŐDÉSLÉLEKTAN.....	6
PEDAGÓGIAI PSZICHOLÓGIA	8
CSOPORTOS PEDAGÓGIAI GYAKORLAT	10
A DIFFERENCIÁLÁS PSZICHOLÓGIÁJA ÉS PEDAGÓGIÁJA.....	12
NEVELÉSTÖRTÉNET	15
ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIA ÉS DIDAKTIKA.....	17
NEVELÉSELMÉLET.....	20
PEDAGÓGIAI TERVEZÉS AZ ISKOLÁBAN.....	24
ALKALMAZOTT PEDAGÓGIA	26
CSOPORTOS PEDAGÓGIAI GYAKORLAT II.....	28
KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK ÉS TANTÁRGYELEMEIK.....	30
ÖSSZEHASONLÍTÓ PEDAGÓGIA	31
KVALITATÍV PEDAGÓGIAI KUTATÁSOK	33
INTERKULTURÁLIS NEVELÉS	35
GYÓGYPEDAGÓGIAI ALAPISMERETEK.....	37
GYERMEKVÉDELEM.....	40
SZABADON VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK	42
AZ ÓVODAPEDAGÓGUS / TANÍTÓ HELYE, SZEREPE AZ ÓVODÁBAN / ISKOLÁBAN	43
ISKOLA ÉS OKTATÁSPOLITIKA	45
„AZ ÓVODA-ISKOLA ÁTMENET SEGÍTÉSE” TANTÁRGYCSOPORT	47
AZ ÁTMENET MODELLJEI ÉS PROBLÉMÁI.....	48
AZ ÁTMENET ÉS AZ ANYANYELVI FELKÉSZÜLTSG	50
JÁTÉK AZ ISKOLÁBAN	53
RÉSZKÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE.....	55
„TUDOMÁNY ÉS KUTATÁS” TANTÁRGYCSOPORT	57
BEVEZETÉS A PEDAGÓGIAI KUTATÁS MÓDSZEREIBE.....	58
KVALITATÍV KUTATÁSI MÓDSZEREK	60
TUDOMÁNYOS PUBLIKÁCIÓ I.	62

A TANÍTÓ SZAK NAPPALI TAGOZATÁNAK ÓRA-, VIZSGA- ÉS KREDITTERVE

HETI ÓRASZÁMOKKAL ÉS ELŐFELTÉTELEKKEL
(MINTATANTERV)

PSZICHOLÓGIA heti 12óra	Kredit Σ14	I. félév	II. félév	III. félév	IV. félév	V. félév	VI. félév	VII. félév	VIII. félév	ELŐFELTÉTEL
KBN06A011 Bevezetés a pszichológiába	3	2+0 k								-
TN06A011 Fejlődéslélektan	3		2+2Δ k							KBN06A011
TN06A02 Pedagógiai pszichológia	2			1+1Δ gyj						TN06A011
TN06A03 Csoportos pedagógiai gyakorlat I.	2	0+2 Δ m								-
TN06A10 A differenciálás pszichológiája és pedagógiája*	4				0+2Δ sz					TN06A02 TN06A11 TN06A12

PEDAGÓGIA heti 13óra	Kredit Σ15	I. félév	II. félév	III. félév	IV. félév	V. félév	VI. félév	VII. félév	VIII. félév	ELŐFELTÉTEL
KBN06A02 Neveléstörténet	3	2+1Δ k								-
TN06A052 Általános pedagógia és didaktika	3		2+1Δ k							KBN06A02
TN06A11 Neveléstudomány I.	3			2+1 k						TN06A052
TN06A12 Pedagógiai tervezés az iskolában	2			0+1Δ gyj						TN06A052
TN06A08 Alkalmazott pedagógia	2							0+1Δ gyj		TN06A10
TN06A091 Csoportos pedagógiai gyakorlat II.	2								0+2Δ m	Csak a TN00A141- gyel együtt vehető fel!

BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Bevezetés a pszichológiába	2+0	3	k	K	I.	-

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Alapozza meg a korszerű, tudományos pszichológiai ismereteket, segítse elő a toleráns, empátikus szemléletmód kialakulását;
- ismertesse az általános és személyiségpszichológia alapjelenségeit, keltse fel az ön- és társismereti igényt;
- készítsen fel a pedagógiai munka, mint társas térben végzett interaktív tevékenység elemzésére, hatékonyságának fokozására.

TANANYAG:

- A pszichológia tárgya, területei, nézőpontjai
- A pszichológia, a pszichés jelenségek biológiai alapjai
- A személyiség fogalma, elméleti megközelítései
- A tanulást megalapozó megismerési (kognitív) folyamatok: Érzékelés – észlelés; Figyelem; Emlékezés – felejtés; Képzlet; Gondolkodás
- A tanulás pszichológiai értelmezése. A tanulás mint viselkedésváltozás. Jutalmazás és büntetés.
- Az intelligencia és a kreativitás
- Viselkedésünk mozgatórugói . A motiváció; Az érzelmek

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgató legyen tisztában a pszichológia jelentőségével a pedagógiai munkában.
- Ismerje a pszichológia főbb nézőpontjait, az általános-, személyiség- és szociálpszichológiai alapfogalmakat, elméleteket. Ismerje és használja a pszichológiai szakkifejezéseket.
- Értse a „hétköznapi pszichológia” és a tudományos pszichológia különbségét.
- Legyen tisztában az emberi természet sokféleségével.
- Legyen képes az ismeretek önálló, kritikus feldolgozására. Rendelkezzon társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással; valamint a másság elfogadására és toleranciára való képességgel.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Atkinson & Hilgard (2005) *Pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest
2. Bernáth László- Révész György (2001, szerk.): *A pszichológia alapjai*. Tertia, Budapest
3. N. Kollár Katalin- Szabó Éva (2006, szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*, Osiris, Budapest
4. Tóth László (2001): *Pszichológia a tanításban*. Pedellus Kiadó, Debrecen
5. V. Komlósi Annamária (1999): *Nem vagy egyedül*. Osiris, Bp.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. B. Lakatos Margit – Serfőző Mónika (szerk.) (1999): *Pszichológia szöveggyűjtemény óvodapedagógus hallgatóknak*. Trezor Kiadó, Budapest
2. Keményné Pálffy Katalin (2006): *Alapozó pszichológia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
3. Oláh Attila – Bugán Antal (2001, szerk.): *Fejezetek a pszichológia alapterületeiből*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest

FEJLŐDÉSLÉLEKTAN

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Fejlődéslélektan ea és szem.	2+2	3	k	K	II.	Bevezetés a pszichológiába

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Értelmezze a fejlődés fogalmát, kövesse nyomon az egyes pszichés funkciók fejlődését és integrálódását a különböző életkori fázisokban.
- Ismertesse meg a fejlődést meghatározó belső és külső folyamatokat és hatásokat, valamint az egész életen átívelő fejlődés folyamatosságát.
- Ismertesse az óvoda-iskola átmenet pszichés jellemzőit, az iskolás- és serdülőkori fejlődést meghatározó belső folyamatokat és hatásokat.
- A korszerű pszichológiai tudományos ismeretek felhasználásával formáljon a gyermekek számára megfelelő pedagógiai attitűdöket.
- A tantárgyelem oktatása során elsajátított ismeretek, kialakult készségek, képességek révén a pedagógussá válást segítse.
- Fejlessze a gyermekek iránti empátiát és toleranciát.
- A szemináriumok, gyakorlatok szemléltessék, tudatosítsák a saját élményt, teremtsenek alkalmat személyes tapasztalatok szerzésére.

TANANYAG:

- A fejlődés alapjai. A fejlődés értelmezése. A fejlődés alapkérdései. A fejlődés átfogó elméletei: Freud elmélete a pszichoszexuális fejlődésről, Erikson elmélete a pszichoszociális fejlődésről, Piaget elmélete a kognitív fejlődésről
- A szocializáció alapjelenségei – a szociális tanulás formái, a kultúra jelentősége a szocializációs folyamatokban.
- Az élet kezdete – A méhen belüli fejlődés. Az újszülött képességei, jellegzetességei. Temperamentum.
- Biológiai változások, mozgás és kognitív fejlődés csecsemő- és kisgyermekkorban – a szenzomotoros szakasz
- A korai kötődés elmélete, vizsgálata, a kötődés típusai, fejlődési jelentősége kisgyermekkorban és a későbbi életévekben. Társas kapcsolatok kisgyermekkorban.
- Koragyermekkori fejlődés: Az éntudat kialakulása; az énfejlődés szakaszai; a beszéd és kommunikáció fejlődése
- A nemi identitás kialakulása és változásai, a nemi szerep, nemi különbségek gyermekkorban
- Óvodáskori testi, mozgás, és érzelmi fejlődés. Ösztönök, indulatok, elhárító mechanizmusok.
- A megismerés és a társas kapcsolatok fejlődése óvodás korban – műveletek előtti szakasz
- Átmenet az iskolába; Az iskolai alkalmasság biológiai, kognitív, érzelmi és szociális tényezői;
- Kisiskoláskori kognitív fejlődés – a konkrét és formális műveleti szakasz

- Társas- és érzelmi fejlődés kisiskolás korban; Énfejlődés és önszabályozás
- Erkölcsi fejlődés, szabályok, normák gyermekkorban

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgatók ismerjék a fejlődés általános jellemzőit és az ettől való eltérések sokféleségét. Rendelkezzenek pontos fogalmakkal, ismerjék és alkalmazzák a szakkifejezéseket, legyenek képesek az ismeretek önálló, kritikus képességének feldolgozására.
- Legyenek jártasak az életkori, nemi és egyéni sajátosságok felismerésében.
- Értsék a fejlődés – fejlesztés összefüggéseit. Alakuljon ki pedagógiai probléma-érzékenységük, elemző-készségük.
- Ismerjék és tudják elkülöníteni a fejlődésben az általánost és az egyedit; tekintsék mindkét jellegzetességet törvényszerűnek, törekedjenek a gyermek személyiségének pozitív szemléletére, elfogadására.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Bernáth László – Solymosi Katalin (szerk.) (1997): *Fejlődéslélektan olvasókönyv*. Tertia Kiadó, Bp.
2. Cole, Marlene Anderson – Cole, Jennifer S. (több kiadás): *Fejlődéslélektan*. Osiris, Bp.
3. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes (több kiadás): *Gyermeklélektan*. Gondolat Kiadó, Bp.
4. N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.) (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Bp.
5. Winnicott, Donald W. (2000): *Kisgyermek – család – külvilág*. Animula Kiadó, Bp.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Einon, Dorothy (1999): *A tanulás kezdetei*. Aquila Könyvkiadó, Bp.
2. Feuer Mária (2000): *A gyermekrajzok fejlődéslélektana*. Akadémiai Kiadó, Bp.
3. Gerő Zsuzsa (2002): *Érzelem, fantázia, gondolkodás óvodáskorban*. Flaccus Kiadó, Bp.
4. Hegedűs T. András (1997): *Pszichológia. Fejlődés, nevelés, szocializáció, pedagógusok*. Aula Kiadó, Bp.
5. Hidas György – Raffai Jenő – Vollner Judit (2002): *Lelki köldökszinór*. Válasz Könyvkiadó, Bp.
6. Piaget, Jean – Inhelder, Bärbel (1999): *Gyermeklélektan*. Osiris Kiadó, Bp.
7. Ranschburg Jenő – Popper Péter (1978): *Személyiségünk titkai*. RTV-Minerva, Bp.
8. Ranschburg Jenő (1983): *Félelem, harag, agresszió*. Tankönyvkiadó, Bp. újabb kiadás
9. Ranschburg Jenő (1998): *Szeretet, erkölcs, autonómia*. Okker Kiadó, Bp.
10. Kolozsváry Judit (1999): *A sajátos ember*. Okker Kiadó, Bp.
11. Mönks, Franz J. – Knoers, Alfons M. P. (2004): *Fejlődéslélektan*. Urbis Könyvkiadó, Bp.
12. Vekerdy Tamás (1997): *Kicsikről nagyoknak 1 – 2*. Park Kiadó, Bp.

PEDAGÓGIAI PSZICHOLÓGIA

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Pedagógia pszichológia ea. és szem.	1+1	2	gyj	K	III.	Fejlődéslélektan

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Készítsen fel a pedagógiai munka pszichológiai összetevőinek, jelenségeinek és problémáinak felismerésére, megértésére.
- Pszichológiailag alapozza meg a gyerekek egyéni sajátosságaira, különbségeire építő adaptív pedagógiai eljárásokat.
- Fejlessze a gyerekekkel való foglalkozásban elfogadó, rugalmas és nyitott pedagógusi attitűdöket.

TANANYAG:

- A család mint rendszer. A családi élet változása, krízisek, kihívások a család életében.
- Nevelési stílusok, attitűdök a családban.
- A tanulás mint kognitív folyamat. Tanulási stílusok, tanulási stratégiák.
- A motiváció szerepe a tanulásban. Az külső értékelés hatása a motivációra. Kognitív disszonancia szerepe a tanulásban.
- Az iskolai teljesítményt befolyásoló tényezők. Szorongás, stressz, megküzdés.
- A társas megismerés, a személyészlelés folyamata a nevelésben – benyomásalakulás, attribúciós folyamatok. Az attitűdök, sztereotípiák, előítéletek. A Pygmalion-hatás.
- A társas befolyásolás jelenségei: konformitás, meggyőzés, engedelmisség a tekintélynek.
- Az osztálytermi folyamatok interakciós szempontú elemzése. A verbális és nemverbális kommunikáció jellegzetességei a tanítási órán.
- Az osztály mint csoport. Csoportdinamikai jelenségek az osztályban Az osztályon belüli kapcsolatrendszer megismerése. Szociometria módszere.
- Versengés és együttműködés az osztályban.
- A pályaválasztás pszichológiája. A pedagógus pálya sajátosságai. A pedagógus mentálhigiénéje.
- Az alternatív pedagógiai elképzelések pszichológiai alapjai.

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgató tudja alkalmazni a pszichológiát saját tanítói gyakorlatában.
- Legyen képes a gyermekek megismerésére, a nevelési helyzetek, problémák kritikus elemzésére, konfliktushelyzetek megoldására, problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására.
- Rendelkezzon az ismeretek önálló, kritikus feldolgozásának képességével.
- Legyen képes az előítélet-mentes, multikulturális és interkulturális nevelésre.

- Rendelkezzen társadalmi érzékenységgel és közösségi felelősségérzettel, a másság elfogadásával, toleranciaképességgel.
- Legyen alkalmas a gyermekek családjával, szűkebb környezetével való együttműködésre.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. B. Lakatos Margit – Serfőző Mónika (szerk.): *Pszichológia, szöveggyűjtemény óvodapedagógus hallgatóknak*. Trezor, Budapest, 1999, 2001
2. Balog László – Tóth László (2005, szerk.) *Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből*. Budapest, Neumann Kht.
<http://mek.oszk.hu/04600/04669/html/index.htm>
3. Cserné Adermann Gizella: *A tanári elvárások hatása a tanulók teljesítményére. Iskolakultúra*. 1997/10. 14–20. o. interneten is elolvasható:
<http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/index.htm> 1997. októberi szám
4. Mészáros Aranka (szerk.): *Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2002.
5. N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest, 2004.
6. Tóth László: *Pszichológia a tanításban*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, 2000.
7. Vajda Zsuzsanna - Kósa Éva (2005): *Neveléslélektan*. Osiris, Budapest

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Mérei Ferenc (1996): *Közösségek rejtett hálózata*. Osiris Kiadó, Bp.
2. Hegedüs T. András (1997): *Pszichológia (Fejlődés, nevelés, szocializáció, pedagógusok)*. Aula Kiadó, Bp.
3. Szitó Imre (1987): *Kommunikáció az iskolában*. Iskolapszichológia füzetek 7. ELTE, Bp.

CSOPORTOS PEDAGÓGIAI GYAKORLAT

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Csoportos pedagógiai gyakorlat I.	0+2	2	m	K	I.	-

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Fejlessze a pedagógiai munka hatékony és eredményes elvégzéséhez szükséges készségeket, erősítse a pszichológiai kulturáltságot, és formálja a kapcsolati készségeket. Keltse fel, növelje az önismeret-önnevelés igényét.
- Segítse elő a pályaszocializációt, fejlessze a felsőoktatásbeli tanulmányokhoz szükséges készségeket és képességeket.
- Csoportdinamikai történések és célzott gyakorlatok, speciális technikák alkalmazásával gyorsítsa a hallgatók ön- és társismereti tapasztalatait, fejlessze kommunikációját, empátiáját, toleranciáját, konfliktuskezelő képességét; gyakoroltassa ezeket szimulált helyzetekben és valós élmények feldolgozása során.
- Készítsen fel a pályán várható interperszonális eseményekre, és gyakoroltassa azok hatékony kezelését.

TANANYAG:

- Csoportalkotás, csoportfolyamatok, csoportdinamika
- Önismeret, énkép és énídeál, az önmegítélés pontossága
- Bizalom és önbizalom. Sikerek és kudarcok
- Mások megismerésének pszichológiai sajátosságai
- A „másság” tolerálása
- Önérvényesítés lehetőségei és határai
- Konfliktuskezelési stratégiák
- Az együttesség mint csoportos erő
- A társas hatékonyság fokozása
- Pályaválasztási motívumok. Jövőkép és elvárások.
- A pedagógus pályához szükséges készségek és képességek
- Tanulási stílusok és stratégiák

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgatók ismerkedjenek meg saját alapvető pszichés mechanizmusaiikkal; alkossanak képet pl. stressztűrő képességükről, élmény-feldolgozási módjaikról, konfliktuskezelési és tanulási stratégiáikról.

Lássák át, hogy ezen folyamatok egyéni módon zajlanak, az egyének különbözőségét gazdagítva.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Bácskai Júlia (1993): *Az önismeret pszichológiája*. Magazin Kiadó Bp.
2. Bagdy – Telkes (1989): *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Tankönyvkiadó, Bp.
3. Rudas János (2004): *Delfi örökösei*. Önismereti csoportok: elmélet, módszer, gyakorlat. Új Mandátum, Bp.
4. Dévai Margit (1994): *Játszd meg magad!* Lamin Kft. Bp.

AJÁNLOTT IRODALOM:

-

A DIFFERENCIÁLÁS PSZICHOLÓGIÁJA ÉS PEDAGÓGIÁJA

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
A differenciálás pszichológiája és pedagógiája	0+2	4	sz	K	IV.	Pedagógiai pszichológia Nevelésméлет Pedagógiai tervezés az iskolában

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Nyújtson szemléleti segítséget a differenciálás pedagógiájához.
- Készítse fel a leendő tanítókat az általános iskola 1-6. osztályáig a speciális oktatási-nevelési feladatok ellátására.
- Értesse meg a hallgatókkal az átlagostól eltérő fejlődésmenet, a „másfajta” személyiség szerveződés eredetét.
- Alakítsa jártasságukat a pedagógiai diagnosztika módszereiben.
- Tegye képessé őket a differenciáló bánásmód alkalmazására, az egyéni fejlesztésre, a különböző nevelési helyzetek pszichológiai elemzésére.
- Ösztönözze a hallgatókat a befogadó-integráló nevelésre-oktatásra.
- Fejlessze és mélyítse el a segítő-támogató attitűdöt az általánostól eltérően fejlődő tanulókkal és szüleikkel kapcsolatban.

TANANYAG:

Elméleti alapok

- Törvényi alapok (az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról, a 2003. évi LXI. törvény módosításaival egybeszerkesztve)
- A gyerekek közötti különbségek megismerése
- A gyermek megismerésének módszerei
- Máság, tehetség, differenciálás, szegregáció, integráció, inklúzió
- A fejlődési problémák dimenzionális megközelítése (intenzitás, időtartam, kiterjedés)
- Fejlődési zavarok (DSM – IV kategóriái szerint)
 - Szorongás, érzelmi-kapcsolati zavarok
 - Tanulási zavarok
 - Kommunikációs zavarok
 - A motoros koordináció zavarai
 - Pervazív fejlődési zavar
 - Figyelemhiány, diszruptív magatartási zavarok
 - A kiválasztás zavarai
 - Táplálkozási zavarok
 - Tic-zavarok
 - Mentális fogyatékosság
- A fejlődési zavarok megjelenési formái az iskolában
- A differenciálás mint a személyiségformálás hatékony eszköze

- A fejlődést megzavaró iskolai tényezők
- Prevenció, korrekció, kompenzáció, a megküzdés kombinált stratégiái
- A pedagógus együttműködése a szülőkkel és a segítő szakemberekkel; a segítő intézmények
- Az iskolai differenciálás hazai gyakorlata
- A differenciált óratervek elemei s az elemek kapcsolata

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgató ismerje fel:

- a differenciáló nevelés-oktatás szükségességét;
- a fejlődési zavarok pszichológiai, szociológiai, pedagógiai összefüggéseit;
- az átlagostól eltérő ütemben fejlődő gyermekeket;

Ismerje:

- a hazai közoktatás feladatait és stratégiáját, az 1 – 6. osztály nevelési, oktatási preferenciáit;
- a 6 – 12 éves korosztály differenciált személyiségformálásának folyamatát, tevékenységeit, azok tervezését, módszereit, a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek nevelésének specifikumait, a családdal való együttnevelés lehetőségeit; a tanulásrányítás módszereit és munkaformáit, az integrált és differenciált oktatás eszköztárát;

Legyen képes

- használni, alkalmazni pszichológiai ismereteit a tanítói munkában;
- az ismeretek önálló kritikus feldolgozására
- a nevelési helyzetek, problémák kritikus elemzésére, konfliktushelyzetek megoldására, problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására
- a nevelő-oktató munka differenciált tervezésére, szervezésére, a tanulási folyamatok irányítására;
- a 6 – 12 éves gyermek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére, az alapképességek és képességek kialakítására;
- a gyermekek családjával, szűkebb környezetével való együttműködésre;

Rendelkezzen

- önismerettel, együttműködési készséggel, személyi felelősségérzettel, minőség tudattal, fejlett kommunikációs képességgel;
- társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással;
- sikerorientáltsággal, ugyanakkor saját tevékenységének kritikus értékelésének képességével;
- csoportban való munkavégzés, a kollegialitás és a hatékony munkaszervezés képességével;
- fogadja el a másságot, rendelkezzen toleranciaképességgel.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Balogh László (2000). *Tehetség és iskola*, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója, Debrecen, 9-51. o.
2. Boreczky Ágnes (2009). *Cigányokról másképpen. Tanulmányok az emlékezetről, a családi szocializációról és a gyerekek kognitív fejlődéséről*. Gondolat Kiadó, Budapest
3. Gereben Ferencné (2009). *Tanulási sikeresség – (anya)nyelvi kompetencia*. In: *Gyógypedagógiai Szemle* 2-3.sz.

4. Girasek János (szerk.) (2007). *Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése*. Kézikönyv a pedagógusképző intézmények részére. SuliNova Közoktatási – fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., 79-90.
5. Hunyady Györgyné (szerk.) (2003). *Differenciált fejlesztés – kooperatív tanulás*. ELTE
6. TÓFK jegyzet
7. Rózsáné Cz. E. – Csányi Y. (és mtsai) (2003). *Az integráció kihívásai – sajátos nevelési igényű gyermekek a többségi általános iskolában*. In: Tanári létkérdések. Kézikönyv gyakorló pedagógusoknak, osztályfőnököknek (szerk.: Jávorka G. és mtsai). RAABE, Budapest, 2-43.
8. Torgyik Judit (2008). *Multikulturális társadalom, multikulturális nevelés*. In: www.shp.hu/hpc/userfiles/knye/2008_torgyik.doc
9. Vojnitsné Kereszty Zsuzsa-Kókaayné Lányi Marietta (2008). *Könyv a differenciálásról. Máshonnan – máshogyan – együtt*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Társaság, Budapest 26-37., 50-66., 79-84., 123-138.
10. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, vonatkozó paragrafusai

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Balogh László (2000). *Tanulási stratégiák, és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai*. Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója, Debrecen
2. B. Gaál Katalin (2010). *Legyőzöm a diszlexiát! Nyelvi fejlesztő és olvasást javító segédkönyv* Tinta Könyvkiadó, Budapest
3. Dékány Judit, Juhász Ágnes (2000). *Kézikönyv a diszkalkulia felismeréséhez és terápiájához*. Logopédia Kiadó, Budapest
4. Kagan, S. (2001). *Kooperatív tanulás*. Önkonet Kft., Bp.
5. Fehér M., Kiss T., és mtsai (szerk) (2005). Például. SuliNova KHT, Budapest 21-191.
6. Kassay Tibor – Bakos Lászlóné – Radóczy Gyuláné (2008). *Az előítéletek csökkentése a multikulturális nevelés eszközeivel*. In: Torgyik Judit (szerk.): *Minden nap ünnep. Multikulturális gyakorlatok itthon*. Budapest: Educatio, 71–81. o.

NEVELÉSTÖRTÉNET

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Neveléstörténet	2+1	3	k	K	I.	—

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- alapozza meg a hallgatók történeti szemléletét a pedagógia elméletének és gyakorlatának megismeréséhez,
- mutassa be az egyetemes és a magyar nevelés- és óvodatörténet legfontosabb csomópontjait, kiemelve a legjelentősebb tényeket és összefüggéseket,
- ismertesse meg a hallgatókat a társadalmi változások és a nevelés, a közoktatás és az óvodai nevelés összefüggéseinek történeti elemzésével, annak módszereivel,
- alakítsa ki és fejlessze a hallgatók érzékenységet és készséget a pedagógiai problémák történeti szempontú megközelítésére, értelmezésére, elemzésére és értékelésére,
- nyújtson tájékoztatást a neveléstörténet alapvető forrásairól, annak öntevékeny problémátörténeti elemzéséről,
- tegye alkalmassá a hallgatókat a nyomtatott források megértésére és értelmezésére,
- erősítse a hallgatók egyetemes emberi és nemzeti értékek iránti tiszteletét.

TANANYAG:

- Az ókori keleti kultúrák nevelésügye, a görög és a római nevelés.
- A középkori nevelés fő kérdései, intézményes formái. A reneszánsz ember és világképének változásai, a reformáció és ellenreformáció iskolarendszere.
- A polgári nevelés történetének első szakasza (XVI-XVIII. század):
- Comenius és Apáczai munkásságának összehasonlító elemzése.
- Locke polgári elvei a nevelésben, Pestalozzi és Rousseau pedagógiája, a felvilágosodás pedagógiai elvei.
- A magyar alsófokú oktatás története: A népiskola és a népiskolai mozgalom fejlődéstörténete a XVI. századtól a XX. század közepéig. A 8 osztályos általános iskola fejlődése 1945-től napjainkig
- A tanítóképzés történeti alakulása hazánkban. A Budai Tanítóképző története
- Az I. és a II. Ratio Educationis. A dualizmus közoktatás politikája, Eötvös József munkássága.
- A pedagógia tudományának herbarti rendszere, Herbart és követői. A gyermektanulmány, Nagy László pedagógiája és az Új Iskola mozgalom. Claparède, Decroly és az új pedagógiai törekvések.
- A reformpedagógia fontosabb irányzatai és személyiségei, New School, Landerziehungsheim mozgalom. Montessori Maria, Rudolf Steiner és a Waldorf pedagógia, Freinet és a Jena-Plan pedagógia és hatásuk a kisgyermeknevelésre.
- Az oktatás elvei, átalakulása hazánkban 1945-től napjainkig.
- A kisgyermeknevelés kezdeti intézményei: spontán alakulatok, Oberlin tevékenysége, az első óvoda (infant school) és Robert Owen tevékenysége.
- A hazai óvodaügy alakulása (az első kisdédóvóink, az 1891. évi kisdédóvási törvény, a kisdédóvás ügye a két világháború között, a szocialista óvoda és óvodapedagógia).

- A hazai óvodapedagógia jeles képviselői (Brunsztik Teréz, Ney Ferenc, Wargha István, P. Szathmáry Károly, Peres Sándor, Péterfi Sándor stb.).
- A család és a gyermek helyzetének alakulása a különböző történelmi korokban.
- A nőnevelés története hazánkban (Brunsztik Teréz, Teleki Blanka, Karacs Teréz, Zirzen Janka, Veres Pálné stb.)

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgatók

- a neveléstörténet alapvető anyagát, a változás, fejlődés folyamatát kronologikusan és problémátörténelmi szempontokat érvényesítve, irányát az egyes történelmi korszakokban,
- a gyermeknevelés történelmi alakulásának főbb kulcsmozzanatait,
- és alkalmazzák a neveléstörténelmi kutatások módszereit, legyenek képesek:
- értelmezni a pedagóguspálya professzionalizálódásának folyamatát,
- a neveléstörténelmi tények szakszerű vizsgálatára, elemzésére, értékelésére,
- a mai neveléstudományi, közoktatáspolitikai problémák és eredmények történelmi okainak, összefüggéseinek értelmezésére.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (1999): *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris, Budapest.
2. Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (2004): *Neveléstörténelmi szöveggyűjtemény*. Osiris, Budapest.
3. Mikonya György (2013): *Folytonosság és törés az egyetemek világában - a kezdetektől a felvilágosodásig*. Eötvös Kiadó, Budapest.
4. Németh András és Pukánszky Béla (2003): *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Budapest
5. Németh András és Skiera, E. (1999): *Reformpedagógia és az iskola reformja*. Tankönyvkiadó, Budapest.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Donáth Péter (2008): *A magyar művelődés és tanítóképzés történetéből*. Trezor Kiadó, Budapest.
2. Endrődy-Nagy Orsolya: Középkor és reneszánsz – adalékok egy lehetséges gyermekképi paradigmaváltáshoz. *Gyermeknevelés*, I. évf.1. sz. 63-73. ISSN 2063-9945 letöltés ideje: 2013. május 28. http://www.tofk.elte.hu/gyermekeveles/1_szam/Endrody_kozepkor.pdf
3. Mikonya György (2006): *Pedagógiai életképek az 1945 utáni magyar nevelés történetéből*. In: Szabolcs Éva (szerk.): *Pedagógia és politika a XX. század második felében Magyarországon*. Eötvös József Kiadó, Budapest, 59-114.
4. Pirka Veronika (2010): *Az életreform „megmentés” motívumának megjelenése a 20. Század eleji magyar pedagógiai sajtóban, a Népművelés példája alapján*. *Iskolakultúra*, 7-8. Melléklet.
5. Pukánszky Béla (2001): *A gyermekkor története*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIA ÉS DIDAKTIKA

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Általános pedagógia és didaktika	2+1	3	k	K	II.	Neveléstörténet

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Ismertesse meg a hallgatókat az általános pedagógia és az oktatástan alapvető és aktuális – a gyakorlat szempontjából is releváns – ismeretanyagával;
- impulzusokat adjon a hallgatók saját korábbi és jelenlegi oktatási élményeinek felszínre hozásához és elemzéséhez;
- tapasztalatszerzési és "belegondolási" lehetőségeket biztosítson a praxis számukra ez idáig ismeretlen területein;
- az elmélet és gyakorlat kapcsolódási pontjainak felmutatásával fokozza a hallgatók pedagógiai érzékenységét.

TANANYAG:

- A társadalmi pedagógiai gyakorlat funkciója; a hétköznapi és a tudományos pedagógiai elmélet sajátosságai. A neveléstudomány/ok szakágai, kutatási módszerek, társtudományokkal való kapcsolatok. Legfontosabb pedagógiai folyóiratok. A pedagógiai gyakorlat és az elmélet viszonya. Szocializáció - nevelés - oktatás. Nem-professzionális és professzionális nevelés, oktatás.
- * A hazai iskolarendszer előzményei, jelenlegi állapotok. Az iskolarendszer funkciói: e funkciók kapcsolása az egyes iskolafajtákhoz, különös tekintettel a kötelező iskoláztatás megalapozó szakaszára, a társadalmi esélyegyenlőség növelésére. A közoktatás aktuális problémái.
- * A nevelés, oktatás intencionális jellege. A célok forrásai: a társadalom (az oktatáspolitikai közvetítésével); a helyi társadalom; az iskolafenntartó; az iskola koncepciója; egyes pedagógusok, csoportok; tanuló/k. A célok megjelenése a különböző dokumentumokban (alkotmány, Gyermeki Jogok Chartája, törvény, központi tanterv, helyi tanterv, a tanító napi gyakorlatához kapcsolódó tervek). A célok irányultsága: kognitív, affektív, pszichomotoros; tartalom- eszköztudás; ismeret, jártasság, készség, képesség, attitűd. Értékek az oktatásban. A célok megfogalmazásának és elrendezésének lehetséges módjai. Egységes, szelektív és differenciált célok az oktatásban.
- Az életkori osztály mint az iskola hagyományos szociális alapegysége. Az osztály mint az oktatás szociális közege. Az osztályokba sorolás lehetséges kiindulópontjai. Koedukáció. Integráció. Az osztálybontás okai, formái, lehetőségei. Az osztálylétszám. Ugrás és bukás.
- * A tanítási óra mint az oktatás leggyakoribb időegysége, hagyományos szervezeti formája. Az órarend összeállításával kapcsolatos pedagógiai megfontolások. A tanítási órához kapcsolódó problémák és megoldások: időtartam és fáradékonyság; rituálék, sablonok; az oktatási tartalom széttagolása, mozaikszerűsége; közös és egyéni órarendek. Sajátos időkezelés az epochális és a projekt oktatásban.

- * Tanulás az osztálytermen, a szaktantermen vagy az iskolán kívül (könyvtár, múzeum, kirándulás, erdei iskola). Tanulás a tanítási órák között: otthoni tanulás; napközitthon.
- * Az oktatás szervezési módjainak sajátosságai, alkalmazásuk lehetőségei, hatékonyságuk feltételei. A szervezési módok mint az egységesség, mint a szelekció, mint a differenciált fejlesztés eszközei.
- * Az oktatás módszerei mint a tanár és tanuló eljárásai. A módszerek kiválasztását meghatározó tényezők. A közlés. A megbeszélés. A bemutatás. A tanulók tevékenysége. A teljesítmények értékelésének módszerei. Az oktatás eszközei. Az eszközök négy "nemzedéke". Az informatika által felkínált lehetőségek.
- * A tanterv funkciója, változatai. A tananyag kiválasztásának és vertikális, valamint horizontális elrendezésének módjai. A NAT. A helyi tanterv készítése. A pályakezdő tanító a helyi tanterv készítésének folyamatában.
- * Az oktatási folyamat értelmezése. Az oktatási folyamat során megvalósuló didaktikai feladatok: adatok, élmények, tapasztalatok; elemzés; elvonatkoztatás, általánosítás; alkalmazás; rögzítés; rendszerezés; ellenőrzés, értékelés; az elsajátítás pszichikai feltételeinek biztosítása. Az oktatás menetének logikai szempontú elemzése.
- Az oktatás tervezésének napi gyakorlatban megjelenő szintjei: a tanév, a téma, a tanítási óra tervezése. Az egyes tervezési szintek sajátosságai, dokumentumai (tanmenet; tematikus terv, epochaterv, projektterv; óratervezet, óravázlat). Tervezés és megvalósítás, önreflexió, óraelemzés.
- Az iskola szerepe a társadalmi mobilitásban.
- A Nemzeti alaptanterv sajátosságai.
- A helyi tanterv mint az iskola pedagógiai programjának része.
- A helyi tanterv készítésének fő szempontjai.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgatók

- **ismerjék** az iskola funkcióit, a közoktatás aktuális problémáit, feladatait és stratégiáját; tartalmi szabályozásának dokumentumait; a nevelés és az oktatás társadalmi meghatározottságát, a cél- és feladatrendszer szintjeit, irányultságát;
- tudják a tanítási-tanulási folyamatot egy-egy tanítási óra keretében szakszerűen elemezni, a részfolyamatokat értelmezni;
- legyenek **tájékozottak** a tantervi műfajok területén a NAT, a kerettanterv és a helyi tanterv sajátosságait illetően;
- legyenek **képesek** arra, hogy felismerjék az oktatás módszereinek, eszközeinek, szervezési módjainak tudatos alkalmazását a tanítási gyakorlatban;
- rendelkezzenek kellő ismeretekkel az oktatás tervezésének szintjeit, azok sajátosságait, dokumentumait illetően, különös tekintettel a tanulási folyamatok irányítására, a tanulási alapkészségek, képességek fejlesztésére.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Bábosik István (2004): *Neveléstudomány. Nevelés az Európai Unióban*. Osiris Kiadó, Bp.
2. Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.) (2002): *A pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
3. Halász Gábor – Lennert Judit (szerk.) (2006): *Jelentés a magyar közoktatásról*. Országos Közoktatási Intézet, Bp.

4. Hunyady Györgyné – M. Nádas Mária (2004): *Pedagógiai tervezés*. Comenius Bt., Pécs
5. 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról. A 2003. évi LXI. törvény módosításaival egybeszerkesztve OKKER Kiadó, Bp., 2003. (kijelölt fejezetek)
6. A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (net.jogtar.hu)
7. A Kormány 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
8. M. Nádas Mária (2001): *Adaptivitás az oktatásban*. Comenius Bt., Pécs
9. Nagy Sándor (1993): *Az oktatás folyamata és módszerei*. Volos Kiadó, Bp.
10. Nahalka István (2002): *Hogyan alakul ki a tudás a gyermekekben?* Konstruktivitás és pedagógia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
11. Nemzeti alaptanterv, 2003. Oktatási Minisztérium 2004.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Báthory Zoltán (1992): *Tanulók, iskolák - különbségek*. Tankönyvkiadó, Bp.
2. Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
3. Falus Iván és mtsai (1989): *A pedagógia és a pedagógusok*. Akadémiai Kiadó, Bp.
4. Hunyady Györgyné – M. Nádas Mária (szerk.) (1996): *A helyi tanterv készítésétől a tanítási óráig*. BTF, Bp.
5. Réthy Endréné (2003): *Motiváció. Tanulás, Tanítás. Miért tanulunk jól vagy rosszul?* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

NEVELÉSELMÉLET

A tantárgy neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Neveléselmélet	2+1	3	k	K	III.	Általános pedagógia és didaktika

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Alapozza meg a hallgatók elméleti és módszertani kultúráját és pedagógiai kompetenciáját; továbbá olyan korszerű tanítói műveltséget, szemléletet és irányultságot alakítson ki, amely képessé teszi a hallgatókat a 6-12 éves tanulók nevelésére és oktatására, a nevelési feladatok hatékony megoldására;
- ismertesse a neveléselmélet alapfogalmait, alapozza meg a hallgatók tudását az iskolai értékszocializációról, a nevelési folyamat tartalmáról és szerkezetéről;
- alapozza meg a hallgatók tudását az iskolai nevelés módszereiről, eljárásairól;
- járuljon hozzá a hallgatók pedagógiai én-képének fejlesztéséhez. Inspirálja őket a gyermekre tudatosan figyelő, neki támaszt és modellt nyújtó, az iskolai osztállyal/csoporttal hatékonyan együttműködő tanítói attitűd elfogadására, kialakítására.

TANANYAG:

- Pedagógiai elméletek. A laikus és a professzionális nevelés. A nevelésre vonatkozó hétköznapi és tudományos elméletek; az egyéni integrált pedagógiai elméletek szerveződése, jellemzői.
- A laikus nevelés legfontosabb színtere: a család. A család a változó világban. A család szerkezete, családtípusok, családi szerepek. Értékrendek a családban. A család funkciói. A családi és iskolai szocializáció, nevelés kölcsönhatása; a család társadalmi hatásokat szűrő és közvetítő szerepe. Kettős nevelés, kommunikáció a családdal.
- A professzionális nevelés legfontosabb színtere: az iskola. Alapelvek. Az iskola pedagógiai funkciói. Az iskolai szervezet tagolódása, a szervezet működéséhez kapcsolódó funkciók és előírások; a pedagógusok, a tanulók és a szülők jogai és kötelességei; az iskola működését meghatározó, belső készítésű dokumentumok (IPP, SzMSz, Házi rend); az iskolák működési sajátosságai.
- A tanítói hivatás – tanítói mesterség. A tanító szakmai tudása, értékrendje, hatékonysága; a pedagógiai klíma és a nevelési eljárások összefüggései. A tanítói személyiség alakulása az iskolai munkában, a tanulók hatása a pedagógusra. A mesterségbeli tudás és az önismeret szerepe a mindennapi munkában. A pedagógus pálya etikai követelményei. A pályakezdés. Pedagógus szerepek, szerepkonfliktusok.
- Az iskolai nevelési folyamat. Jellemzői, belső szerkezete. A nevelési helyzetek komplexitása. A tanító és a gyermek a nevelési folyamatban. A nevelési folyamat sajátosságai az iskolázás kezdő és alapozó éveiben (a 6 – 12. életévig).
- A nevelés mint az értékközvetítés folyamata. Az érték fogalma a pedagógiában; az értékek típusai; hierarchiájuk. Homogén és plurális értékek, rendszerek. A Nemzeti alaptanterv értékrendszere. Az értékközvetítés folyamata és főbb tényezői.

Konfrontálódás és tolerancia az értékek világában. Kortárs csoportok mint értékközvetítő közegek.

- Az egyén testi-lelki egészsége, életmódja, az élet minősége mint alapvető érték. Az egészséges életmódra nevelés aktuális feladatai és eszközei.
- Morális fejlődés és erkölcsi nevelés. A 6-12 éves gyermekek erkölcsi tapasztalatai és erkölcsi tudatosságuk fejlettsége. Az erkölcsi tudatosság és az erkölcsös magatartás összefüggése. Az erkölcsi nevelés tartalmi dimenziói. Az erkölcsi nevelés módszerei.
- A műveltség mint alapérték. A műveltség korszerű értelmezése, forrásai; az iskola műveltség-átszarmaztató funkciója.
- Az egyén és közösség mint érték. A közösség alakulása, fejlesztése az osztályban... Az osztályközösség és az önkormányzat. Kooperatív tanulás.
- Az esztétikai értékek világa. Az esztétikum szerepe az ember életében és a nevelésben. Az ízlés fejlesztése. Az esztétikum megnyilvánulási formái és a nevelés feladatai.
- A nevelés eszközrendszere. A személyiségformálás direkt és indirekt módszerei. Szociális technikák. A személyesség, az intimitás, a bizalom, az elfogadás szerepe a tanító és gyermek kapcsolatában.
- Fegyelem és önfegyelem. Az iskolai fegyelem/fegyelmezetlenség.
- Konfliktusok az iskolában. A konfliktusok szerepe a pedagógiai folyamatban; lehetséges megoldási módjaik. A konfliktuskezelés tanítása-tanulása.
- A nevelés eredményessége. A nevelés tervezésének lehetősége és szükségessége: a tervezés szintjei. Az osztályfőnök, osztálytanító kitüntetett szerepe a nevelés hatásrendszerének megtervezésében.
- A nevelés eredményeinek vizsgálata. A viszonyítás mint az eredményvizsgálat lényege. A mérés és becslés az eredményvizsgálatban. Neveltségi mutatók egyéni és csoport szinten.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgató ismerje és értse:

- a neveléstudomány alapfogalmait, összefüggéseit;
- a legjelentősebb hazai és nemzetközi pedagógiai irányzatokat, az alternatív iskolák nevelési koncepcióját;
- az elemi szintű iskola állami dokumentumait, a nevelő-oktató munka alapidokumentumait, az iskola szervezeti tagolódását, működését, a működést meghatározó belső dokumentumokat;
- a személyiségformálás közvetlen és közvetett hatásrendszerét;
- a nevelés tervezése, szervezése és eredményessége megállapításának lehetséges módjait,
- az iskolakezdés gyakorlati pedagógiai teendőit, legyenek képesek feltárni a gyermekek iskoláskor előtti tapasztalatait, szokásait, képességeik szintjét, legyenek tájékozottak a családokban és az óvodában preferált értékekről;
- a pedagógusethika alapvető normáit.

A hallgató legyen képes:

- a neveléstudományi ismereteiket szakszerűen kifejteni, és azokat a szakirodalommal, a neveléstudomány kutatási eredményeivel alátámasztani;
- az iskolai konfliktusok elemzésére, tudjanak megoldási terveket készíteni, gyakorlati képzésük során próbálják ki azokat;
- előítéletmentes multikulturális nevelésre.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. M. Nádas Mária (sorozatszerk.): *A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése* 5. kötet, 6-17., 45-50. <http://mek.niif.hu/05400/05461/05461.pdf> (2014. 04. 20.)
2. Busi Etelka: *Nevelési színterek I. A család.* http://edutech.elte.hu/multiped/ped_03/ped_03.pdf
3. Kósáné Ormai Vera (2010): *A mi iskolánk.* ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 89-124., 125-150., 227-254., 271-300., 301-322., 361-400.
4. M. Nádas Mária (sorozatszerk.): *A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése* 1. kötet, 4-11. <http://mek.niif.hu/05400/05447/05447.pdf> (2014. 04. 20.)
5. Lénárd Sándor: *A nevelés értelmezése, célja, feladatrendszere.* 1-9. http://edutech.elte.hu/multiped/ped_01/ped_01.pdf (2014. 04. 20.)
6. Lénárd Sándor: *Nevelési színterek II. (Intézményes nevelés)* http://edutech.elte.hu/multiped/ped_04/ped_04.pdf (2014. 04. 20.)
7. Meleg Csilla (2005): *Egészségtámogató iskolai környezet. Új Pedagógiai Szemle,* <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00097/2005-11-ta-Meleg-Egeszsegtamogato.html> (2014. 04. 20.)
8. M. Nádas Mária (sorozatszerk.): *A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése.* 6. kötet, 13-23; 29-39. <http://mek.niif.hu/05400/05468/05468.pdf> (2014. 04. 20.)
9. Sallai Éva (2009): *Pedagógusnak lenni a mai iskolában.* <http://79.172.204.80/ofoe/cikk.php?id=230> (2014. 04. 20.)
10. Szekszárdi Júlia (2008): *Új utak és módok. Gyakorlatok a konfliktuskezelés tanításához és tanulásához.* Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest.
11. Változatok az erkölcsi nevelésre. In: Szekszárdi Júlia (szerk., 2001): *Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek.* OKI Kiadó – Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest. 215-281.
12. Zrinszky László (2002): *Neveléstudomány.* Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 14-23., 132-145., 250-266., 267-278.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Bábosik István (2004): *Neveléstudomány.* Nevelés az Európai Unióban. Osiris Kiadó, Budapest.
2. Balogh László – Tóth László (szerk., 2005): *Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből. Iskolai közösségek.* http://mek.niif.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0014/balogh_pedpszich0014.html (2014. 04. 20.)
3. Czike Bernadett (1997, szerk.): *Fejezetek az alternatív nevelés gyakorlatából.* OPKM, Budapest.
4. Földes Petra (2005): *Változások a család és az iskola viszonyában. Új Pedagógiai Szemle* <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00091/2005-04-ta-Foldes-Valtozasok.html> (2014. 04. 20.)
5. Golnhöfer Erzsébet – Nahalka István (2001, szerk.): *A pedagógusok pedagógiája.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
6. Gordon, Thomas (1989): *T.E.T. A tanári hatékonyság fejlesztése.* Gondolat Kiadó, Budapest.
7. Gordon, Thomas (1994): *Tanítsd gyermeked önfegyelmre.* Studium Effektive, Budapest.
8. Hunyady Györgyné: *Társas kapcsolatok a 6-14 éves gyerekek körében.* In: Vargáné Fónagy Erzsébet (szerk., 2000): *Neveléstudományi szöveggyűjtemény.* ELTE TÓFK, Budapest. 190-200.

9. Hunyady Györgyné (2003): *Társas kapcsolatok az iskolai közösségben*. In: Bábosik, István – Olechowski, Richard (szerk.): *Tanítás-tanulás-értékelés*. Peter Lang, Wien 151 – 167.
10. Katona Nóra – Szító Imre (1988): *Az iskolai fegyelem pszichológiai kérdései*. In: Porkolábné Balogh Katalin (szerk.): *Iskolapszichológia*. Tankönyvkiadó, Budapest. 196-216.
11. Kereszty Zsuzsa – Tordáné Hajabács Ilona (1993, szerk.): *Több út. Alternativitás az iskolázás első éveiben*. BTF, Budapest.
12. Khan-Svik, Gabriele (2003): *Az iskola a „multikulturális” társadalomban*. In: Bábosik, István – Olechowski, Richard (szerk.): *Tanítás-tanulás-értékelés*. Peter Lang, Wien, 38 – 61.
13. Németh András (1997): *Nevelés, gyermek, iskola*. Eötvös Könyvkiadó, Budapest. 55–69.
14. Ollé János: *A tanulók megismerésének módszerei*. http://edutech.elte.hu/multiped/ped_06/ped_06.pdf (2014. 04. 20.)
15. Zrinszky László (2001): *Az esztétikai nevelésről*.
<http://epa.oszk.hu/00000/00035/00055/2001-12-ta-Zrinszky-Esztetikai.html>
(2014. 04. 20.)
16. Roedesrs, Paul – Gefferth Éva (2007): *A hatékony tanulás titka. A hatékony tanítás és tanulás dinamikája*. Trefort Kiadó, Budapest. 135-186.
17. Vass Vilmos (2006): *A kompetencia fogalmának értelmezése*. In: Demeter Kinga (szerk.): *A kompetencia*. Országos Köznevelési Intézet, Budapest. 139-161.

PEDAGÓGIAI TERVEZÉS AZ ISKOLÁBAN

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Pedagógiai tervezés az iskolában	0+1	2	gyj	K	III.	Általános pedagógia és didaktika

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- A pedagógiai tervező tevékenység iskolai szintjének megismerése tartalmi és forma szempontokból.
- A pedagógiai tervezés mint folyamat láttatása: a nevelés és az oktatás kapcsolatának terveztetése.
- A tanév rendje, egy-egy intézmény éves munkatervének hallgatói bemutatása után a tervezés adott csoportprofilból kiindulva.
- A csoportprofil mint helyzetelemzés, ezek külső, belső tényezőinek megfigyeltetése, felsoroltatása.
- Egy tantárgy esetében először tématerv, majd ebből kiindulva differenciált rétegmunkát tartalmazó óra tervezése. A célok, követelmények, tevékenységrendszer kapcsolatának megtervezése óravázlat vagy óratervezet készíttetésével.
- tegye képessé a tanító-jelölteket önállóan reflektálni (tervező) munkájukra

TANANYAG:

- A nevelési, oktatási folyamat törvényi háttere.
- Az alaptörvény megjelenése a nemzeti köznevelési törvényben
- Nat 2012., kerettantervi változatok és a helyi tanterv viszonya
- Tanmenetek és taneszközök (tankönyvek és a digitális eszközök)
- A tematikus tervek és az óratervezet - és vázlat: tervezési gyakorlatok.
- Alternatívák a tematikus tervek: projekttervek, epochatervek sajátosságai
- A komplex pedagógiai folyamat elemzése és értékelése. A nevelés hatékonyságának, eredményességének vizsgálata a pedagógiai munkában.
- A szttenderdek alapján értékelhető pedagógusi munka (önreflexió, önértékelés, fejlesztő értékelés).
- Felkészülés a pedagógus portfólió készítésére.

KÖVETELMÉNYEK:

Ismereteik alkalmazását tekintve legyenek alkalmasak a hallgatók:

- a pedagógiai folyamatok tudatos szervezésére
- a törvények és rendelkezések értelmében végzett tervszerű fejlesztésre
- a Nat 2012. és a Pedagógiai Programok összhangjának megteremtésére
- a helyi nevelési, oktatási folyamatok konstruktív, differenciált rétegmunkát tartalmazó tervezésére
- pedagógiai problémák megoldásának leírására, dokumentálására;

- tapasztalataiknak, ismereteiknek és cselekedeteiknek szisztematikus végiggondolására, elemzésére, értékelésére; valamint levonni a megfelelő tanulságokat

Rendelkezzenek:

- a pedagógiai tervezőtevékenység képességével
- a tartalom- és folyamatközpontú tervezési modell kellő ismereteivel
- az alapidokumentumokban megfogalmazott célokhoz és követelményekhez rendelt
- folyamatok működésének ismeretével
- az eredményvizsgálat pedagógiai szakszerűségét nyújtó képességekkel

KÖTELEZŐ IRODALOM:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. Magyar Közlöny 2011.évi 162.sz. 39622-39695.
 - A Kormány 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. Magyar Közlöny 2012.évi 66.sz. 10635 – 10847.
1. Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz.* Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG1.pdf (2014. 04. 20.)
 2. Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2010.* <http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/jelentes-magyar-111019>
 3. Hunyady Györgyné - M. Nádas Mária (2000): *Pedagógiai tervezés.* Comenius Bt., Pécs
 4. Kotschy Beáta szerk. 2011. *A pedagógussá válás és a szakmai fejlődés szttenderdjei.* Eszterházy Károly Főiskola, Eger.
 5. M. Nádas Mária:(1996) *A helyi tantervre épülő tervezési szintek A helyi tanterv készítésétől a tanítási órákig.* BTF Továbbképző Füzetek 2.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Csapó Benő: Az iskolai tudás. <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/iskolai-tudas-eloszo/adatok.html>
2. Csapó Benő - Vidákovich Tibor (2001) szerk.: *Neveléstudomány az ezredfordulón.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 88-105.
3. Falus Iván – Kimmel Magdolna (2009): *A portfólió.* Gondolat Kiadói Kör, ELTE BTK Neveléstudományi Intézet, Budapest.
4. Nahalka István (1997): *Konstruktív pedagógia – egy új paradigma a láthatáron* I. II. III. *Iskolakultúra*, 2. 3. 4. szám
5. Reimann, P. – Goodyear, P. (2003): *ICT and Pedagogy.* British Educational Communicational and Technology Agency, Department of Education Skills. Quin's Printer, Westminster, London
6. Szivák Judit (2003): *A reflektív gondolkodás fejlesztése.* Gondolat Kiadói Kör, ELTE BTK Neveléstudományi Intézet, Budapest.
7. Zrinszky László (2006): *Nevelélmélet: A nevelés tervezése és eredményvizsgálata c. fejezet.* Műszaki Könyvkiadó ISBN: 9631628116

ALKALMAZOTT PEDAGÓGIA

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Alkalmazott pedagógia	0+1	2	gyj	K	VII.	A differenciálás pszichológiája és pedagógiája

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Tegye képessé a hallgatókat az eddig tanult elméleti ismeretek (pedagógia, pszichológia, tantárgypedagógiák) rendszerbe foglalására, a gyakorlatok tapasztalatainak felhasználására és kiegészítésére.
- Nyújtson alapvető felkészítést a 6-12 éves korosztály differenciált nevelésére és oktatására a tanórákon túl is, valamint az órán kívüli speciális programok megszervezésére.
- Alakítson jártasságokat az egésznapos nevelőmunka területein: a napköziotthon, az iskolaotthon és más nevelési koncepciók, eljárások megszervezésében és irányításában: az életmódalakításban, a tanulásirányításban és a szabadidő kulturált alakításában, valamint a gyermekközösség fejlesztésében.
- Alakítson ki pozitív viszonyt a feladatkörökkel és tevékenységekkel kapcsolatban, és biztosítsa a pedagógiai tudatosság érvényesülését a tanórán kívüli nevelőmunkában is.
- Irányítsa rá a figyelmet a hátrányos helyzetű tanulóakra, a gyermekvédelmi munka intézményi gyakorlatára, a segítő szolgálatokra.
- Készítsen fel az osztályfőnöki munka végzésére, a családdal való együttnevelésre.

TANANYAG:

- Az osztályfőnöki óra. Az osztályfőnöki óra tervezésének, szervezésének, vezetésének módszerei. Az indirekt irányítás technikai és lehetőségei az osztályfőnöki munkában. Az osztályfőnöki munka tervezése. A szülői ház bevonása az iskolai programokba. A szülői szervezetek és az iskolavezetés kapcsolatrendszere.
 - Együttműködés a családdal, a kollégákkal, az iskolán belüli és kívüli nevelési tényezőkkel; a segítő szakmák képviselőivel. A nevelőhatások koordinálása. Szülői értekezlet. A nevelőmunka tervezése. A család és az iskola intézményesült kapcsolatrendszere, az együttműködés tartalma és szervezeti lehetőségei. Feszültségek, konfliktusok és feloldási módok a kapcsolatban.
 - A gyermek-, az ifjúság- és a családvédelem intézményi hátterének megismerése. A pedagógiai feladatok rendszere. A nevelési tanácsadók, a családsegítő szolgálatok és a gyermekjóléti szolgálatok feladatainak speciális jellemzői.
 - A különböző társadalmi helyzetű gyerekek és szülők viszonya az iskolához mint intézményhez. A különböző cigány csoportokhoz tartozó szülők és gyerekek kapcsolata az iskolával. Az együttműködés speciális módjai.
 - A tananyag feldolgozása szemináriumi keretben (az elméleti ismeretek felelevenítése és az erre épülő speciális módszerek megismertetése, szakirodalom megbeszélése) és egyéni feladatok megoldásával (tapasztalatgyűjtés, folyamat- és tevékenységtervezés valamint szakirodalom-feldolgozás) történik. Egyhetes iskolai gyakorlaton a tanult ismeretek alapján mikrotanítást végeznek a hallgatók.
- A tantárgy fogalomrendszere: iskolaszék, kisebbségi státus, romakultúra, szülői munkaközösség, szülői szervezet; játék; dramatizálás; drámajáték, rekreáció, napközi,

fejlesztő napközi, tanórai és szabadidős tevékenység; hátrányos helyzet, gyermekvédelmi feladatok, segítő szervezetek, gyermekjóléti szolgálat, családsegítő szolgálat, veszélyeztetettség.

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgató legyen képes elméleti ismereteinek gyakorlati alkalmazására, a gyakorlat elemzésére, ismerje a korszerű tanulásirányítás (tanulás tanítása, önellenőrzés) módjait, a differenciált és az egyéni különbségeket is figyelembevevő tevékenység-szervezés lehetőségeit.
- Tudja alkalmazni a gyermekközösség megismerésének és fejlesztésének módszereit.
- Ismerje az osztályfőnöki, a napköziotthoni és iskolaotthoni nevelőmunka speciális és állandó feladatait és tevékenységrendszerét.
- Ismerjen szabadidős tevékenységeket, technikákat.
- Legyen tájékozott a szakirodalomban.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Bagdy Emőke – Telkes József (1988): *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Tankönyvkiadó, Bp. 165 – 289.
2. Bábosik István (1997): *A modern nevelés elmélete*. Telosz Kiadó, Bp.
3. Báthory Zoltán (1992): *Tanulók, iskolák, különbségek*. Tankönyvkiadó, Bp. (Okker Kiadó, 1997.)
4. Buda Béla (1986): *A pedagógus és a tanuló kapcsolata*. (Nevelési és terápiás lehetőségek.) In: *A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája*. Tankönyvkiadó, Bp. 206 – 243.
5. Cziike Bernadett (szerk.) (1997): *Fejezetek az alternatív nevelés gyakorlatából*. BTF, Bp.
6. Copley, Arthur J. (1983): *Tanítás sablonok nélkül*. Tankönyvkiadó, Bp. (Pszichológia nevelőknek)
7. Cseh-Szombathy László (1979): *Családszociológiai problémák és módszerek*. Gondolat, Bp.
8. Erikson, Erik H. (2002): *Gyermekkor és társadalom*. Osiris Kiadó, Bp.
9. Feuer Mária – Popper Péter (szerk.) (1992): *Gyerekek, szülők, pszichológusok*. Akadémiai Kiadó, Bp.
10. Fülöp Márta (2001): *A versengés szerepe*. Új Pedagógiai Szemle 11.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Hegedűs Judit (2003): *Gyermek és ifjúságvédelem*. In: Hátrányok és stratégiák. (szerk.: Ronkoviczné Faragó Eszter) Trezor Kiadó, Bp. 9 – 39.
2. Hunyady Györgyné – Szekszárdi Júlia (1998): *Konfliktusok az iskolában*. BTF, Bp.
3. Kereszty Zsuzsa (1984): *Bevezetés az egésznapos nevelésbe*. Tankönyvkiadó, Bp.
4. Kereszty Zsuzsa – Pólya Zoltán (2002): *Csenyéte antológia*. Gandhi Gimnázium, Pécs
5. Kozéki Béla (1996): *Önállóság, önfegyelem, autonómia*. Tankönyvkiadó, Bp. (Pszichológia nevelőknek)
6. Németh András (1997): *Nevelés, gyermek, iskola*. Eötvös Kiadó, Bp.
7. Pukánszky Béla (szerk.) (2003): *Két évszázad gyermekei*. Eötvös József Könyvkiadó, Bp.
8. Ranschburg Jenő (2001): *A gyermek anyagi helyzetének és a magatartásának összefüggései*. Fejlesztő Pedagógia 6.

CSOPORTOS PEDAGÓGIAI GYAKORLAT II.

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Csoportos pedagógiai gyakorlat II.	0+2	2	m	K	VIII.	Csak összefüggő gyakorlattal együtt vehető fel!

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Segítse elő a 10 hetes iskolai gyakorlat alatt szerzett tapasztalatok, átélt élmények feldolgozását, a sikerek és kudarcok okainak tudatos elemzését.
- Teremtse lehetőséget a problémás helyzetek optimális kezelésének megbeszélésére, az elméletben tanultak és a tapasztalatok összevetésére.
- Ösztönözzé, fejlessze az önreflexiót.

TANANYAG:

- A hallgatók beszámolóí alapján megvitatott kérdések:
a gyerekekkel és a kollégákkal kialakított kapcsolat,
a szemléltetés,
az ellenőrzés és értékelés problémái,
konfliktusok,
sikerek és kudarcok a tanítási órán és azon kívül.
- A differenciált fejlesztés gyakorlati megvalósítása
- Különböző feltételek között működő iskolák sokfélesége

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgatók ismerkedjenek saját alapvető pszichés mechanizmusaiikkal; alkossanak képet stressztűrő képességükről, élmény-feldolgozási módjaikról, konfliktuskezelési stratégiáikról, toleranciájuk, empátiájuk mértékéről. Lássák át, hogy ezen folyamatok egyéni módon zajlanak, az egyének különbözőségét gazdagítva.
- Rendelkezzenek önismerettel, önértékelési és együttműködési készséggel, az önérvényesítés és önmenedzselés képességével, sikerorientált beállítódással, minőség tudattal, személyi felelősségérzettel, fejlett kommunikációs képességekkel.
- Legyenek elfogadók a másság mindenféle formájával kapcsolatban.
- Rendelkezzenek sikerorientáltsággal, ugyanakkor saját tevékenységük kritikus értékelésének képességével, a csoportban való munkavégzés, a kollegialitás és a hatékony munkaszervezés képességével.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

-

AJÁNLOTT IRODALOM:

**KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK ÉS
TANTÁRGYELEMEIK**

ÖSSZEHASONLÍTÓ PEDAGÓGIA

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Összehasonlító pedagógia	0+2	4	gyj	KV	V.	

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Alapozza meg a hallgatók komparatív szemléletét, bővítse szakmai ismereteiket, fejlessze elemző képességüket, kritikai készségeiket.
- A cél megvalósítása érdekében
- ismertesse meg az összehasonlító pedagógia tárgyát, módszereit, intézményrendszerét, az oktatáspolitikai nemzetközi perspektíváit;
- keltse fel a hallgatók érdeklődését más országok, elsősorban az Európai Unió tagjainak közoktatási rendszere iránt;
- fejlessze a hallgatók érzékenységét, tegye képessé őket a pedagógiai problémák több szempontú megközelítésére, értelmezésére és értékelésére;
- nyújtson tájékoztatást az oktatásügy nemzetközi fejlődési tendenciáiról, az európai művelődés és kultúra értékeinek megőrzéséről.

TANANYAG:

- Az összehasonlító pedagógia tárgya és módszerei;
- Az oktatáspolitikai nemzetközi perspektívái;
- Az OECD tevékenysége az oktatás terén;
- Állam – egyház – iskola. Iskolafenntartás;
- A pedagógusképzés modelljei az Európai Unió országaiban;
- A nevelés és oktatás nemzetközi tendenciái;
 - Tankötelezettség;
- Közoktatási rendszerek összehasonlító vizsgálata (Nagy-Britannia, Németország, Svédország, Finnország, Japán, USA);
- Tantervek, tananyagstruktúrák, a szervezeti keretek megújítása;
- A kisgyermekkorai nevelés. Az iskola kezdő szakasza;
- Értékelés, osztályozás, a tanulói teljesítmények vizsgálata (IEA, PISA);
- Az intézményes nevelés funkciói. Integrált és inkluzív nevelés, inter- és multikulturális nevelés;
- A határon túli magyarság iskolaügye, kisebbségi-nemzetiségi oktatás;
- Oktatáspolitikai és vallásszabadság.

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgatók ismerjék 4 – 6 ország közoktatási rendszerének történelmi, eszmei, szervezeti és funkcionális összefüggéseit;
- az oktatásügy nemzetközi fejlődési tendenciáit;
- legyenek képesek pedagógiai témák összehasonlító áttekintésére, elemzésére, az azonos, a hasonló és az eltérő elemek feltárására, értékelésére;

- rendelkezzenek a különböző nemzeti kultúrák pedagógiai értékeinek, eredményeinek a több szempontú megközelítési képességeivel;
- legyenek képesek az oktatáspolitikai problémák tárgyilagos, korrekt vizsgálatára, a különböző történeti előzmények és összefüggések megértésére.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Bábosik István – Kárpáti Andrea (szerk.) (2002): Összehasonlító pedagógia. A nevelés és oktatás nemzetközi perspektívái. BIP Bp.
2. Tóth Teréz (2003): Európában vagy Európa felé? I – II. Új Pedagógiai Szemle, 4 – 5.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Az oktatás rejtett kincs (1997) A Jacques Delors vezette Nemzetközi Bizottság jelentése. Osiris Kiadó, Bp.
2. Forray R. Katalin (1995): Hagyományok és megújulás: Németország esete. Educatio, 3.
3. Halász Gábor (2001): Az oktatási rendszer. Bp.
4. Halász Gábor (2004): A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása: európai politikák és hazai kihívások. Új Pedagógiai Szemle, 2.
5. Kiss Éva (1994): A japán oktatási rendszer sajátosságai. Iskolakultúra, 20.
6. Kovács Sándor (1997): Hagyományos és új közelítések az összehasonlító pedagógiában. JPTE, Pécs
7. Lukács Péter (1998): Európai iskolarendszerek. In: Euroharmonizáció. O. I. Szerkesztette: Kozma Tamás. Educatio Kiadó, Bp.
8. Majzik Lászlóné (1992): Cseppben a tenger. Európai integrálódás – amerikanizálódás – a nevelés jövője. Új Pedagógiai Szemle, 5.
9. Molnár Katalin (1993): Európai iskola. Új Pedagógiai Szemle, 11.
10. Vári Péter (szerk.) (2003): PISA-vizsgálat. 2000. Műszaki Könyvkiadó, Bp.

KVALITATÍV PEDAGÓGIAI KUTATÁSOK

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Kvalitatív pedagógiai kutatások	1+2*	5	k	KV	V.	

* (kontakt óra nélkül)

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Ismertesse meg a hallgatókat a kutatás alapvető metodológiai kérdéseivel;
- tegye képessé őket a kutatásról szóló szakirodalmi közlemények értelmezésére, kutatás tervezésére és lebonyolítására, kutatásmethodikai tapasztalataik hasznosítására szakdolgozatuk írásában.

TANANYAG:

- A pedagógiai kutatás *célja*, tárgya. A pedagógiai kutatások sajátosságai. *Kutatási stratégiák*. Kutatás természetes és vizsgálati helyzetben. A pedagógiai kutatás *folyamata* (a kutatási probléma meghatározása; a témára vonatkozó szakirodalom kritikai áttekintése; feltételezések, hipotézisek megfogalmazása; a kutatási stratégia eldöntése; a módszerek és eszközök megválasztása; a minta meghatározása; a kutatás végrehajtása; az adatok mennyiségi és minőségi elemzése; az eredmények közreadása).
 - *Kutatási módszerek és eszközök*:
 - A megfigyelés, a kikérdezés, a dokumentumelemzés; a tartalomelemzés;
 - Tesztek (pszichológiai tesztek; tudásszintmérő tesztek);
 - Szociológiai és antropológiai módszerek felhasználása pedagógiai kutatásban.
 - *Az adatok mennyiségi (kvantitatív) elemzése*. Az adatok fajtái; az adatok átalakítása változókká; adatok rendezése és bemutatása. Az adatok elemi szintű statisztikai vizsgálata (abszolút és relatív gyakoriság; középérték (átlag); szóródás mérőszámai (szórás); szignifikancia- és összefüggés-vizsgálatok).
 - *Az eredmények minőségi (kvalitatív) elemzése és bemutatása*
Az alapadatok, az összefüggések, a számított mutatók pontos tartalma, értelmezése; kapcsolat az előfeltevések és az eredmények között; az eredmények összevetése a szakirodalomban publikált korábbi vizsgálatok eredményeivel és a gyakorlat tapasztalataival; az eredmények általánosíthatósága; reflexió a kutatás egész menetére, megbízhatóságára; kutatási és gyakorlati javaslatok.
- Gyakorlati feladatok:*
- Témabibliográfia készítése;
 - publikált pedagógiai kutatások értelmezése;
 - egy megadott témarészlet feldolgozásának terve különböző módszerekkel;

- kutatási terv készítése megadott témára;
- kapott adatok elemi szintű, leíró jellemzése;
- következtetések megfogalmazása grafikonokról, táblázatokról, folyamatábrákról, szociogramról stb. ;
- szabadon választott témában önálló (próba)vizsgálat elvégzése.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgatók

- ismerjék a pedagógiai kutatás alapvető kérdéseit;
- legyenek képesek az ismeretek önálló, kritikus feldolgozására; nyomtatott és elektronikus források, szövegek, adatsorok, diagramok megértésére és értelmezésére;
- tudjanak témabibliográfiát, egy megadott problémakörre kutatási tervet készíteni, valamint egy önálló vizsgálatot lebonyolítani.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Falus Iván (szerk.) (2000): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Kiadó, Bp.
2. Kósáné Ormai Vera (1998): A mi iskolánk. Iskolafejlesztési Alapítvány. AduPrint Kiadó, Bp.
3. Kósáné Ormai Vera (2001): A mi óvodánk. Okker Kiadó, Bp.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Golnhofer Erzsébet (2001): Az esettanulmány. Kutatás-módszertani kiskönyvtár. Műszaki Könyvkiadó, Bp.
2. Szabolcs Éva (2001): Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában. Kutatás-módszertani kiskönyvtár. Műszaki Könyvkiadó, Bp.
3. Szokolszky Ágnes (2004): Kutatómunka a pszichológiában. Osiris Kiadó, Bp.

INTERKULTURÁLIS NEVELÉS

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Interkulturális nevelés	2+1*	5	k	KV	V.	

(* kontakt óra nélkül)

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Közvetítsen olyan szemléletet és tudást, mellyel a különleges bánásmódot igénylő csoportok (nemzeti kisebbségek, roma gyermekek, bevándorlók) iskolai nevelésében az elfogadás alapelveit, az egyetemes emberi és nemzeti értékeket érvényesíti;
- tárja fel a társadalmi változások, a közoktatás és az iskolai nevelés összefüggéseit, interkulturalitás alapelveinek szemszögéből, ismertesse meg a multikulturális nevelés jogi hátterét, szabályozását;
- hangsúlyozza a pedagógus modellnyújtó szerepét az előítéletek csökkentésében, és a különböző kultúrájú gyermekek együttélésében;
- elemezze a multikulturalitásban rejlő nevelési lehetőségeket és a nevelési alkalmak gyakorlati megvalósítását;
- fejlessze a társadalmi érzékenységet, a másság elfogadását, közvetítse az egyetemes emberi és nemzeti értékeket.

TANANYAG:

- Nemzetközi elvárások a kisgyermeknevelés területén a multikulturális és az összehasonlító pedagógiai szemlélet kialakítása érdekében;
- a pedagógus személyiségének és szerepének elemzése az előítéletek csökkentésében, a beilleszkedés és a társadalmi együttélés segítségével;
- a különböző közösségek idő- és térszemléletének, kulturális és nevelési szokásainak megismertetése, kiemelt szerepet szánva a roma, az arab és a kínai gyermekek elsődleges és másodlagos szocializációja jellegzetességeinek;
- a kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a szóbeli és metakommunikáció jellemzői a különböző kultúrákban;
- a kultúra, a kultúrsokk, az etnocentrikus nevelési modell történelmi és szociálpedagógiai dimenzióinak bemutatása;
- a szegregáció, az integráció fogalmainak értékelése, az esélyek növelésének pedagógiai módszereinek megismertetése, a második esély iskolái;
- gyakorlati példák elemzésével a jellegzetes konfliktusok, és azok konstruktív megoldási lehetőségeinek megismerése, a nemzeti és etnikai kisebbségek nevelésének, a multikulturális nevelés lehetőségeinek megfigyelése intézménylátogatások során.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgató

- tudja, hogy a különbözőség elfogadása természetes pedagógiai alapelv,
- ismerje a multikulturális nevelésben rejlő nevelési lehetőségeket és azt, hogy hogyan

lehet ezeket az alkalmakat a legjobban felhasználni a beilleszkedés segítésében, az elfogadás értékének nevelésében,

- legyen képes az adaptív nevelésre, a differenciált bánásmódra, az előítéletmentes inter- és multikulturális nevelésre, az esélyek növelését szolgáló pedagógiai módszerek alkalmazására,
- tudja elemezni az integráció és a szegregáció fogalmát,
- ismerje a különböző kultúrák nevelési szokásait, elsődleges és másodlagos szocializációjának jellegzetességeit.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Czachesz Erzsébet (1998): Multikulturális nevelés. Szöveggyűjtemény tanító és tanár szakos hallgatók számára. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged
2. Forray R. Katalin – Cs. Czachesz Erzsébet – Lesznyák Márta (2001): Multikulturális társadalom - interkulturális nevelés. In: Báthory Zoltán és Falus Iván (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből. Osiris Kiadó, Bp. 111 – 125.
3. Kereszty Zsuzsa (2001): Szempontok az iskolások multikulturális neveléséhez különös tekintettel a romákra. In: Szekszárdi Júlia (szerk.): Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek. OKI Kiadó – Dinasztika Tankönyvkiadó, Bp. 30 – 49.
4. Vámos Ágnes (2003): Különleges bánásmódot igénylő csoportok oktatása. In: Falus Iván (szerk.): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 447 – 468.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Boreczky Ágnes (1999): Multikulturális pedagógia- új pedagógia? Új Pedagógiai Szemle, 4.
2. Geertz, Clifford (2001): "A bennszülöttek szemszögéből". Az antropológiai megértés természetéről. In: Az értelmezés hatalma. Osiris, Bp. 227 – 245.
3. Heller Ágnes (1997): Az idegen. Múlt és Jövő Könyvek
4. Lőrincz László (1999): Életmódtörténet I – II. Gimnázium segédkönyv. AKG Kiadó, Bp.
5. Nahalka István – Torgyik Judit (szerk.) (2004): Megközelítések: a roma gyerekek nevelésének egyes kérdései. Eötvös József Kiadó, Bp.
6. Torgyik Judit (2004): Multikulturális társadalom, multikulturális nevelés. Új Pedagógiai Szemle, 4 – 5.

GYÓGYPEDAGÓGIAI ALAPISMERETEK

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Gyógypedagógiai alapismeretek	2+0	4	k	KV	VI	

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Gyógypedagógiai alapismeretek és szemléletformálás útján mélyítse el a hallgatók elkötelezettségét, tolerancia és empátiaképességét az integrált/inkluzív nevelés/oktatással kapcsolatban.
- Olyan attitűdöket alakítson, amelyek képessé teszik a szülőkkel, kollegákkal és más segítő szakemberekkel történő együttműködésre.

TANANYAG:

- Törvényi háttér.
- Gyógypedagógiai fogalmak (Paradigmaváltás a gyógypedagógiában)
- Mentális fogyatékoság:
 - enyhe mentális fogyatékoság;
 - mérsékelt mentális fogyatékoság;
 - súlyos mentális fogyatékoság;
 - igen súlyos mentális fogyatékoság.
- Az általános tanulási képességek zavara:
 - kitartás;
 - szervezőkészség;
 - az impulzivitás önkontrollja;
 - társadalmi alkalmazkodóképesség;
 - a mozgáskoncentráció zavara.
- A speciális tanulási zavarok:
 - olvasástanulási zavarok és diszlexia;
 - számolástanulási zavarok és diszkalkúlia;
 - a nyelvi képességek zavara;
 - az írástanulás zavarai és diszgráfia
- Tanulási nehézség;
- Tanulási akadályozottság;
- Testi és érzékszervi fogyatékoság;
- Autizmus;
- Hiperkinézis;
- Érzelmi/ kapcsolati/ kommunikációs zavarok.
- A gyermek megismerésének pedagógiai módszerei:
 - megfigyelés;
 - tevékenységelemzés, -értelmezés (rajz, játék, tanulmányi teljesítmények, társas kapcsolatok);
 - anamnézis;
 - családlátogatás;
 - exploráció.
- Kapcsolatfelvétel, -tartás a szakszolgálatokkal;

- A pedagógiai kompetencia meghatározása; pedagógiai program és módszerek kidolgozása;
- Együttműködés más szakemberekkel és a gyermek családjával;
- Korai fejlesztés, fejlesztő programok.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgató ismerje

- és értse a közoktatás és az óvodai /iskolai nevelés /oktatás összefüggéseit;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének törvényi lehetőségeit, feltételeit;
- a sajátos nevelési igényű óvodás/ iskolás gyermekek megnyilvánulásait; az egyes sajátos személyiség szerveződési módok jellemzőit;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését/oktatását segítő speciális, differenciáló nevelési/oktatási módszereket;
- az együttnevelés különböző fajtáit, lehetőségeit;
- az inkluzív együttnevelés feltételeit, lehetőségeit; a fejlődési zavarok pszichológiai, szociológiai, pedagógiai összefüggéseit;
- a nevelés, a fejlesztés elméletét, a 3 – 6, illetve a 6 – 12 éves korosztály differenciált és specifikus személyiségformálásának folyamatait, tevékenységeit, azok tervezését, módszereit; a sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének pedagógiai eszközeit, folyamatát.

Legyen képes

- a 3 – 6, illetve a 6 – 12 éves korú gyermekek személyiségfejlődéséhez szükséges feltételek biztosítására;
- a kompetenciájából adódó szakmai lehetőségeinek és feladatainak felmérésére;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek családjával való együttműködésre;
- a szakszolgálatokkal szakmai kapcsolat kialakítására, fenntartására;
- fogadja el a másságot, rendelkezzen toleranciaképességgel;
- rendelkezzen társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Adorján Katalin – Damó Eszter (2005): *A diszlexia – veszélyeztetettség és a diszlexia jelenségek köre*. Raabe Kiadó, Bp.
2. 2/2005. (III.1.) OM rendelet
3. DSM – IV. Diagnosztikai kritériumok. Animula, Bp., 1997.
4. Gondosné Szabó Anna (2004): *Bevezető általános gyógypedagógiai ismeretek*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
5. Kolozsváry Judit (2005): *Agresszióról óvodapedagógusoknak, tanítóknak*. Raabe Kiadó, Bp.
6. 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról.
7. 8/2014. (I. 30.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet módosításáról

8. Mesterházi Zsuzsa (1998): *Összefoglalás a tanulási akadályozottságról*. In: Mesterházi Zsuzsa: *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. BGGyTF, Bp. 54. 58.
9. Metzger Balázs (2005): *Együtt a gyermekekért*. Raabe Kiadó, Bp.
10. Papp Gabriella (2005): *Tanulásban akadályozott gyerekek integrált oktatása* Raabe Kiadó, Bp.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Baron-Cohen, Simon – Bolton, Patrick (2000): *Autizmus*. Osiris Kiadó, Bp.
2. Cole, Marlene Anderson – Cole, Jennifer S. (1998): *Fejlődéslélektan*. Osiris, Bp.
3. Feuer Mária (2000): *A gyermekrajzok fejlődéslélektana*. Akadémia Kiadó, Bp.
4. Illyés Sándor (szerk.) (2000): *Gyógypedagógiai alapismeretek*. ELTE BGGyFK, Bp.
5. Pákozdiné Kenderessy K. – Bánhidi M. (szerk.) (1995): *Az enyhén sérült gyermekek nevelése az óvodában*. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola
6. Wender, Paul H. (1997): *A hiperaktív gyermek, serdülő és felnőtt*. Medicina Kiadó, Bp.

GYERMEKVÉDELEM

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Gyermekevdelem	1+1*	4	gyj	KV	VI.	

(*kontakt óra nélkül)

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

Ismertesse meg a hallgatókat a gyermekevdelem alapvető fogalmaival annak érdekében, hogy tudják

- a hátrányos és veszélyeztetett gyermekekkel való foglalkozás specifikumait;
- a gyermekevdelmi jelzőrendszerrel való együttműködés lehetőségeit;
- a pedagógus kötelességeit és lehetőségeit a segítségnyújtásra.

TANANYAG:

- A hátrányos és a veszélyeztetett helyzet értelmezése;
- a gyermekevdelem jogi háttere;
- gyermekevdelmi jelzőrendszeri tagok és segítőszolgálatok;
- a gyermeki jogok;
- az iskolai gyermekevdelmi munka sajátosságai;
- a gyermekbántalmazás jellemzői, tünetei, kezelésének lehetőségei;
- gyermekotthoni nevelés alapjai;
- az örökbefogadás dilemmái.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgató ismerje

- a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekek nevelésének specifikumait, a segítségnyújtás formáit.

Legyen képes

- feltárni és kritikusan elemezni a gyermekevdelmi problémákat.
- önálló pedagógiai döntések meghozatalára, a lehetőségek közötti tudatos választásra.
- a sikeres kommunikációra, a családokkal, a bölcsődével, az iskolával, a gyermekevdelmi jelzőrendszeri tagokkal való együttműködésre,
- a szakszolgálatokkal a szakmai partnerség kialakítására, az egyénnel és az egész gyermekcsoporttal való kapcsolatteremtésre.

Rendelkezzen

- pedagógiai érzékenységgel.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Bagdy Emőke – Telkes József (1988): *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Tankönyvkiadó, Bp.
2. Gáspár Károly (2004): *Gyermekevdelmi és gyámügyi kézikönyv*. Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Bp.

3. Hegedűs Judit (2001): *Gyermek- és ifjúságvédelem*. In: Ronkoviczné Faragó Eszter (szerk.): *Hátrányok és stratégiák*. Trezor Kiadó, Bp. 9 – 39. p.
4. Herczog Mária (2001): *Gyermekvédelmi kézikönyv*. KJK, Bp.
5. Révész György (2004): *Szülői bánásmód – gyermekbántalmazás*. Új Mandátum, Bp.
6. Veressné Gönczi Ibolya (2002): *A gyermekvédelem pedagógiája*. Debrecen

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. *A Család, Gyermek, Ifjúság folyóirat számai*
2. Büki Péter (2004): *Speciális gyermekvédelem*. Bp.
3. Kézdi Balázs (szerk.) (1998): *Iskolai mentálhigiéne*. Pécs
4. Veczkó József (1990): *A gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai alapjai*. Tankönyvkiadó, Bp.

SZABADON VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS / TANÍTÓ HELYE, SZEREPE AZ ÓVODÁBAN / ISKOLÁBAN

A tantárgy neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Az óvodapedagógus / tanító helye, szerepe az óvodában / iskolában	0+2	3	m			-

A TANTÁRGY CÉLJA:

A hallgatókat

- ismertesse meg a tanítói szerepkör konkrét feladataival,
- mélyítse a szakma iránti elkötelezettségüket.

TARTALOM:

- Oktatáspolitikai, oktatásirányítási, fenntartói szerep, szakmai és laikus nyilvánosság szerepe;
- Az iskola működési rendje, önállósága;
- Pedagógus jogok és kötelezettségek. Közalkalmazotti jogviszony, pályázat, kinevezés, besorolás, feladat- és munkakör, továbbképzés, pedagógus szakvizsga;
- A tantestület munkája, az iskolai munka szervezése, a tanév rendje, tantárgyfelosztás, tanmenetkészítés. Tanórán kívüli nevelési formák;
- Tartalmi szabályozás és az iskola belső világa;
- A kezdő tanító legfontosabb problémái. Mire törekedjen, mit tehet a kezdő tanító?

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgató

- ismerje az iskolai munka szabályozására vonatkozó legfontosabb dokumentumokat;
- saját jogait és jogérvényesítési lehetőségeit;
- az iskola működési rendjét;
- a kezdő pedagógusok iskolai konfliktusait;
- rendelkezzen tapasztalatokkal pályakezdő pedagógusokkal készített interjúk révén a kezdő évek beilleszkedési feladatairól és nehézségeiről; a gyerekekkel folytatott munka sikereiről és kudarcairól.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
2. Gólnhofer Erzsébet – Nahalka István (2001): *Pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

3. Nádas Mária – Hunyady Györgyné – Serfőző Mónika (2001): *Pályakezdő pedagógusok a szakmailag autonóm iskolába*. In: Radnainé Szendrei Júlia (szerk.) *Ezredforduló, műveltség, kisgyermekkori nevelés*. Trezor Kiadó, Bp. 49 – 74.
4. Szivák Judit (1998): *A kezdő pedagógus*. In: Didaktika (szerk: Falus Iván) Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 489 – 511.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Gordon, Thomas (1990): T.E.T. *A tanári hatékonyság fejlesztése*. Gondolat Kiadó, Bp.
2. Hegedűs T. András (1988): *A nevelővé válás*. Tankönyvkiadó, Bp.
3. Jelentés a magyar közoktatásról 1999, 2000, 2002, 2003. OKI
4. Kósáné Orma Vera (1998): *A mi iskolánk*. AduPrint Kiadó, Bp.
5. Poór Ferenc (1986): *A pedagógiai képességek intenzív fejlesztésének módszerei*. TKV
6. Pőcze Gábor (é.n.): *A pedagógus szakmához tartozó képességek*. Okker Kiadó, Bp.
7. Szilágyi Klára (1992): *Értékválasztás, értékközvetítés a pedagógus pályán*. Oktatáskut. Int.
8. Trencsényi László (1988): *Pedagógus szerepek az általános iskolában*. Akadémiai Kiadó, Bp.
9. Ungárné Komoly Judit (1978): *A tanító személyiségének pedagógiai-pszichológiai vizsgálata*. Akadémiai Kiadó, Bp.

ISKOLA ÉS OKTATÁSPOLITIKA

A tantárgy neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Iskola és oktatáspolitikai	2+1*	2	gyj			-

* (kontakt óra nélkül)

A TANTÁRGY CÉLJA:

Mutassa be az oktatási rendszer jellemzőit, tartalmi elemeit, az oktatáspolitikai kialakulásának és fejlődésének történeti és összehasonlító vizsgálatát, különös tekintettel a hazai iskolaügy változásaira és mai helyzetére.

TARTALOM:

- Az oktatási rendszer fogalma és fejlődési jellegzetességei; állam és iskola, az oktatáspolitikai és eszközrendszer;
- Az oktatási rendszer jogi szabályozása; az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és aktuális módosításai;
- Az iskolarendszer történeti változásai; iskolaszervezeti kérdések;
- A tartalmi szabályozás eszközei; tantervtörténet és NAT-történet; a NAT jellemzői;
- A pedagógusszakma fejlődéstörténete. A mai magyar pedagógustársadalom jellemzői;
- Az oktatásügyi expanzió jellegzetességei (nőnevelés, speciális nevelési szükségletek, a nemzetiségek és kisebbségek iskoláztatása); a fejlődés ellentmondásai (egyenlőtlenségek, hátrányos helyzet);
- Magyarország iskolaügye és az európai integráció.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgató

- ismerje az oktatáspolitikai fogalmát, tartalmi jegyeit;
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényt valamint a tartalmi szabályozáshoz vezető folyamatokat;
- legyen képes az ismeretek gyakorlati alkalmazására a magyar iskola történeti fejlődésének és jelen helyzetének vizsgálata, elemzése során;
- legyen képes a speciális nevelési szükségletek, a nemzetiségek és kisebbségek-, valamint a hátrányos helyzetűek intézményes nevelésének területén az összefüggések megértésére és elemzésére a történeti ismeretek birtokában.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Halász Gábor (2000): *Az oktatási rendszer*. Műszaki Kiadó, Bp.
2. Halász Gábor - Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2006*. Országos Közoktatási Intézet, Bp.
3. Kelemen Elemér (2002): *Hagyomány és korszerűség. Oktatáspolitikai a 19-20. századi Magyarországon*. Új Mandátum Kiadó, Bp.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Balázs Éva – Halász Gábor (szerk.) (2000): *Oktatás és decentralizáció Közép-Európában*. Okker Kiadó, Bp.
2. Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.) (é.n.): *Oktatási rendszerek*. Szöveggyűjtemény. Okker Kiadó, Bp.
3. Szabó László Tamás (szerk.) (1991): *Vissza az alapokhoz. Körkép az európai általános iskoláról*. Oktatókutató Intézet, Bp.

„AZ ÓVODA-ISKOLA ÁTMENET SEGÍTÉSE” TANTÁRGYCSOPORT

ÓVODA-ISKOLA ÁTMENET 8 óra	Kredit $\Sigma 13$	I. félév	II. félév	III. félév	IV. félév	V. félév	VI. félév	VII. félév	ELŐFELTÉTE L
KB06KV14 Az átmenet modelljei és problémái	4				0+2Δ gyj				TN06A052
KB04KV01 Átmenet és az anyanyelvi felkészültség	3					0+2Δ gyj			KB06KV14
KB06KV15 Játék az iskolában	3						0+2Δ m		KB06KV14
KB06KV16 Részképességek fejlesztése	3							0+2Δ gyj	KB06KV15

AZ ÁTMENET MODELLJEI ÉS PROBLÉMÁI

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Az átmenet modelljei és problémái	0+2	4	gyj	KV	IV.	Általános pedagógia és didaktika

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Olyan szemlélet és tudás közvetítése, mely tudatosítja az intézménytípusok váltásából adódó nehézségek leküzdését,
- A társadalmi változások, a közoktatás és az óvodai nevelés összefüggéseinek feltárása
- Az átmenet kezelését szolgáló, a közelmúltban kidolgozott dokumentumok és gyakorlat megismerése, elemzése,
- Az óvoda és az óvodapedagógusok helyének, funkcióinak a közoktatási rendszerben való értelmezése,
- A társintézményekkel (bölcsőde, iskola) való szakmai partnerség kiépítésének lehetőségeinek megismertetése,
- A társadalmi érzékenység és a pedagóguspályához szükséges önismeret, önreflexió fejlesztése.

TANANYAG :

- Az óvodapedagógus azon gyakorlati feladatai, melyek a korábbi pedagógiai és pszichológiai ismeretek átfogó alkalmazását célozzák meg:
- Sajátos nevelési igényű gyermekek esélyeinek növelése az integrált és inkluzív nevelés keretein belül
- Az óvoda mint szervezet belső és külső kapcsolatrendszerének értelmezése
- Az intézményi átmenetek pedagógiai kérdései. Az óvoda kapcsolatai.
- A magyar óvodapedagógiában alkalmazott eddigi kísérleti eljárások megismertetése, elemzése, (pl: Apáczai Cs. János Nevelési Központ Pécs 1981)
- A nemzetközi gyakorlatban kifejlesztett, és a hazai intézményekre adaptált Step by Step program elmélete és gyakorlata.
- Mindazon eljárások bemutatása, mely a gyermek számára érdekessé, változatossá teszik az óvodai életet, (a közelmúlt innovatív programjai : Mályva utcai és Dob utcai)és segítik a beilleszkedést.
- Nemzetközi eljárások a kisgyereknevelés területén az együttműködés és az összehasonlító pedagógiai szemlélet kialakításának érdekében,
- A progresszív és reformpedagógiai eljárások mai továbbélésének, programváltozatainak bemutatása, innovatív megoldások, a formálódó pedagógiai programok a népi kultúra területéről.
- (FACE IT!)

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgató ismerje meg a társadalmi változások hátterét, és ennek tükrében tudja elemezni a hazai közoktatásügy és az óvodai nevelés összefüggéseit,
- Ismerje meg az átmenet kezelésére szolgáló, azt megkönnyítő programokat, kísérleteket, és azokat tudja több szempontból elemezni,
- Ismerje meg a családokkal, az iskolával való együttműködést, a társintézményekkel a fenntartókkal való kapcsolattartás lehetőségeit, a kommunikáció alapelveit és feltételeit,
- Tudja, hogy az óvónőnek kompetenciájából adódóan milyen szakmai lehetőségei és feladatai vannak, melyek alkalmasak az átmenet kezelésére,
- Ismerje az önképzés lehetőségeit, és az innovatív pedagógiai tevékenység elemeit.
- Tudja azt, hogy a nemzeti kulturális örökség nemzetközi programokba ágyazott elemei hogyan gazdagítják a közoktatási intézményekkel kapcsolatban lévő társintézmények gyakorlatát és múzeumpedagógiai törekvéseit. Az átmenet kezelését ilyen szintén is megsegítve

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja. 2012.
2. Bakonyi Anna : *Gyermekek, óvók, szülők helyzete Mo.-on a XXI.sz. küszöbén* (Új Ped. Szemle,1998/3.sz.)
3. Bakonyi Anna: *Irányzatok, alternativitás az óvodai nevelés területén* Tárogató Kiadó Bp.1995
4. Hunyady Györgyné (szerk.): *Lépésről lépésre iskolai program* (ELTE TÓFK.Bp.2003)
5. Kereszty Zsuzsa (szerk.) : *Óvodaiskolai program* Szorobán Bt. Bp. 1993
6. Kovács György-Bakosi Éva : *Óvodapedagógia* Debrecen 1999
7. Pukánszky Béla : *A gyermekkor története* Műszaki Könyvkiadó Bp.2001

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. SNI gyerekek óvodai és iskolai nevelésének irányelve 32/2012. EMMI rendelet
<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK12132.pdf>
2. 17/2013. (III.1) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300017.EMMI
3. Kósáné Ormai Vera: *A mi óvodánk* OKKER Kiadó Bp. 2001
4. Maria Montessori : *A gyermek felfedezése* Herder Kiadó Bp. 1995
5. Pedagógiai Lexikon Keraban Kiadó Bp. 1997
6. Perlai Dezsőné :*Az óvodáskor fejlesztő játéka* OKKER Kiadó Bp. 1997
7. Ranschburg Jenő : *Szeretet, erkölcs, autonómia* Integra-Projekt Bt. Bp.2001
8. Szentendrei Néprajzi Múzeum Programfüzetei
9. Vajda Zsuzsa : *A gyermek pszichológiai fejlődése* Helikon Kiadó Bp.1998

AZ ÁTMENET ÉS AZ ANYANYELVI FELKÉSZÜLTSG

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Az átmenet és az anyanyelvi felkészültség	0+2	3	gyj	KV	V.	Átmenet modelljei és problémái

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- A hallgató ismerje fel a gyakori gyermekkori beszédhibák tüneteit, típusait,
- ismerje az alapvető logopédiai terápiákat, azok indirekt módszereit, az óvodapedagógus és a logopédus együttműködésének módjait, valamint az óvodapedagógus beszédfejlesztésben való kompetenciáinak lehetőségeit és határait.
- Ismerje a különböző nyelvi szocializációs modelleket, valamint a nyelvi felzárkóztatás óvodai lehetőségeit, programjait.
- Ismerje fel a részképességek zavarait, s legyen képes az anyanyelvi kompetencia fejlesztési tervének összeállítására és gyakorlati megvalósítására.

TANANYAG :

- A közvetlen emberi kommunikáció modellje, csatornái, a verbális és a non verbális csatorna.
- Az anyanyelv elsajátításának folyamata, nyelvelsajátítási elméletek.
- A beszédfolyamatok szervezése.
- A beszédészlelés és beszédmegértés részfolyamatai, jellemzői.
- Gyermekkori beszédhibák javítása indirekt módon.
- Nyelvi szocializáció-nyelvi hátrány.
- Kommunikációs és anyanyelvi fejlesztés a drámapedagógia eszköztárával.
- Általános és speciális részképességek és fejlesztésük.
- Olvasás- és írás-előkészítő fejlesztő játékok az óvodában, az alapkultúrtechnikák fejlesztése anyanyelvi és drámajátékokkal.

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgatók legyenek képesek a gyakori gyermekkori beszédhibák tüneteinek felismerésére, valamint az indirekt fejlesztés megtervezésére, gyakorlati megvalósítására.
- A hallgatók legyenek képesek az óvodáskorú gyermekek anyanyelvi kompetenciájának megalapozására, fejlesztésére komplex fejlesztési tervet, tematikus tervet összeállítani.
- Ismerjék fel az olvasás- és írás-előkészítés óvodai feladatainak fontosságát, fejlesztésének lehetőségeit. A hallgatók legyenek tisztában a képesség, készség, kulcskompetenciák fogalmaival, valamint elsajátításuk lehetséges útjainak metodikájával.
- A hallgatók alaposan tanulmányozzák és ismerjék az idevágó nélkülözhetetlen szakirodalmakat.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Szászné Csikós Klára - Varga Katalin: *Segítőkézség*, Ec-Pec Alapítvány, 2004.
2. Gósy Mária: *A hallástól a tanulásig*, NIKOL GMK, 2000.
3. *Taníts meg engem!* (Szerk.: Rostás Katalin), Logopédiai Kiadó, 2002.
4. Andóné Nagy Katalin és tsai: *Szövegértés-szövegalkotás "A" 1—2. évfolyam.*
Alapozás – játékgyűjtemény
5. http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciateruletek/1_szovegertes/modulleirasok/1-2_evfolyam/a_tipus/alapkeszsegek__alapkepessegek_fejlodesenek_tamogatasa/tanitoi_utmutato/jatekgyujtemeny/szovegertes_a_1-2_alapozas-jatekgyujtemeny_vegleges.pdf
6. Beate Lohmann: *Diszlexiások az iskolában*, Akkord Kiadó, 2009.
7. Montágh – Montághné - Vinczéné: *Gyakori beszédhibák a gyermekkorban*, Holnap Kiadó Kft, 2011.
- 8.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Bimbó Zoltánné: *Tükröződő holdmesék – Öngyógyító gyerektörténetek*, Ignáczy Könyvkiadó, Eger, 2003.
2. Gabnai Katalin: *Drámajátékok. Bevezetés a drámapedagógiába*, Helikon Kiadó Kft., 2011.

3. Farkas Annamária- Gönczöl Andrea: *Anyanyelv játékosan 5-7 éveseknek*, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2005.
4. Bakonyi Katalin és tsai: Szövegértés-szövegalkotás “A” 1—2. évfolyam. Alapozás
 - a. http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/modulleirasok/12_evfolyam/a_tipus/alapkeszsegek_alapkepessegek_fejlodesenek_tamogatasa/tanitoi_utmutato/modulleirasok/szovegertes_a_1-2_alapozas_vegleges.pdf
5. Kereszty Zsuzsa – Szilágyi Imréné: *Tanítói kézikönyv a szövegértés–szövegalkotás*
 - a. *kompetencia alapú tanításához* – 34—57. P.
 - b. http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/modszertani_segedletek/tanitoi_kezikonyv/szovegertes_a_1-4_tanitoi-kezikonyv_adatbank-link.pdf
6. Kocsi L. – Rosta K.: *Ez volnék én? – Testséma fejlesztő feladatgyűjtemény*, Logopédiai Kiadó, 2006.
7. Tóth Erika Katalin: *Szó-beszéd – Játékos beszédjavító mondókák*, Park Könyvkiadó Kft, 2011.
8. Németh Erzsébet – S. Pintye Mária: *Mozdul a szó...*,

JÁTÉK AZ ISKOLÁBAN

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Játék az iskolában	0+2	3	m	KV	VI.	Átmenet modelljei és problémái

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Korszerű, tudományosan megalapozott ismeretek átadásával erősítse azt a pedagógiai szemléletet, hogy a gyermeki játék valamint a kognitív funkciók-, a mozgás- és a szociális tanulás fejlődése szorosan összefüggő folyamatok.
- Segítsen értelmezni a játék szerepét a gyermek tapasztalatszerzésének, ismeretszerzésének és környezetéhez való alkalmazkodásának szempontjából.
- Adjon áttekintést a 6-12 éves gyermek játéktevékenységéről, nyújtson segítséget a hallgatóknak a gyermek játékának tudatos megismeréséhez, megértéséhez, megfigyeléséhez, iskolai játékok kezdeményezéséhez, valamint azok irányításához.
- Fejlessze a 6-12 éves gyermekek oktatásában és nevelésében a pedagógiai tudatosságot, segítse az elfogadó, rugalmas, nyitott pedagógiai attitűdök alakulását

TANANYAG:

- Játék és tanulás. Tanítás és élmény.
- Az iskolai játék hatása a gyermek fejlődésére. Az értelmi fejlődés, a szociális képességek gazdagodása és az érzelmek megnyilvánulása a játékban.
- Adekvát módszerek a korai iskolai évek tanítási-tanulási folyamatában. A játék mint a 6-12 éves gyermek munkaformája, a játék mint szemléletmód, a játékoság mint módszer.
- A tapasztalatszerzés és az élmények szerepe a tanítási-tanulási folyamatban. Az érzékelés és az észlelés fejlesztése játékok segítségével.
- A játék öröme. A gyermek alapvető lelki szükségletei. A játék, mint elaborációs, szublimációs forrás. Az érzelmi biztonság és a kognitív funkciók fejlődésének kapcsolata.
- Játék és kreativitás. A gyermek önálló, aktív tevékenységére, önálló felfedezéseire alapozó tanulás.
- Függetlenség. A gyermek, mint aktív kezdeményező és irányító a tanulási folyamatban.
- Fegyelem és szabadság. Az önszabályozó funkciók (önfegyelem, felelősségvállalás, késleltetés) fejlődése, fejlesztése megfelelő iskolai játékokkal.
- Időt hagyni a gyermeknek. Az idő szerepe a megfelelő képességek és készségek alakításában, alakulásában. (A korai olvasás-írás tanítási kísérletek tapasztalatai.)
- A játék helye és szerepe a reformpedagógiai irányzatokban óvodás- és kisiskolás korban. (Montessori, Freinet, Waldorf)
- Az iskolai játék megfelelő környezete: játékeszközök, játszó helyek kialakítása, játékterek.
- A pedagógus és az iskolai játék. A pedagógus feladatai: önnevelés, a megfelelő szemléletmód és attitűd folyamatos alakítása. Az iskolai játék idejének, helyének, légkörének megteremtése.

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgatók ismerjék a 6-12 éves gyermek játéktevékenységének pszichológiai hátterét, biológiai alapjait és folyamatait, továbbá a gyermeki játék sajátosságait.
- Értsék a fejlődés és a játék összefüggéseit, a játék meghatározó szerepét a gyermek életében valamint ismerjék a fejlesztés lehetőségeit, módszereit.
- Ismerjék az életkoroknak megfelelő játékformákat, ugyanakkor legyenek képesek rugalmasan alkalmazkodni a játékok irányításában a rájuk bízott csoporthoz és gyermeki személyiségekhez.
- Rendelkezzenek megfelelő szakmai ismeretekkel a játékról, képesek legyenek elméleti ismereteiket felhasználni gyakorlati pedagógiai munkájukban.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. B. Lakatos Margit (2011, szerk.): *Pszichológia - Szöveggyűjtemény óvodapedagógus hallgatóknak*. Trezor Kiadó, Budapest.
2. Vekerdy Tamás (2004): *Az óvoda és az első iskolai évek – a pszichológus szemével*, Saxum Kiadó, Budapest.
3. Winkler Márta (2003): *Iskolapéllda – Kinek kaloda, kinek fészek*. Edge 2000 Kft, Budapest.
4. Winkler Márta (2012): *Örömmel az iskolában*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft, Budapest.
5. Payne, K. J. (2013): *Egyszerűbb gyermekkor*. Kulcslyuk Kiadó, Budapest.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Bagdy Emőke és Telkes József (1998): *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Tankönyvkiadó, Budapest.
2. Winkler Márta (2002): *Ők játszanak, én csak a karmester szerepét töltöm be*. Taní-tani, 20-21. sz. 4-29.
3. Vekerdy Tamás (1996): *Kicsikről nagyoknak - 1. és 2. rész: A kisgyermekkor. Az iskoláskor*. Park Kiadó, Budapest.
4. Skiera, E. (1996): *A gyermek alapvető lelki szükségletei és figyelembevételük az iskolában*. In Gereben Ferencné és Kereszty Zsuzsa (szerk.): *Különböznek*. BTF, Budapest.
5. Hughes, F. P. (2009): *Children, Play, and Development*. University of Memphis, Tennessee.

RÉSZKÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Részképességek fejlesztése	0+2	3	gyj	KV	VII.	Játék az iskolában

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Ismertesse meg a hallgatókat a különböző okok miatt megkésett fejlődésű gyermekek képességfejlesztéséhez szükséges eszközökkel és a fejlesztés lehetséges módszereivel.
- Tegye képessé a hallgatókat arra, hogy felismerjék a részképesség-gyengeségek tüneteit, ismerjék meg azok lehetséges okait és az ezek diagnózisához kapcsolódó pedagógiai megismerés módszereit.

TANANYAG:

- A pedagógiai korrekció általános kérdései.
- A részképességgyengeségek kialakulásának lehetséges okai és tüneti megnyilvánulásai.
- A pedagógiai diagnózis lehetséges eljárásai.
- A fejlesztés tervezése.
- Fejlesztési alapelvek: (a gyermek aktuális állapotának, képességeinek és terhelhetőségének figyelembevétele, a játékoság elve, a rendszeres szülői tájékoztatás szükségessége és a gyermek aktuális fejlettségi szintjéhez való folyamatos igazodás).
- A fejlesztés lehetséges módszerei: (Pszichomotoros fejlesztés - nagy- és finommozgások, testséma, téri- és idői orientáció, lateralitás, grafomotoros fejlesztés
- Kognitív funkciók, szociális képességek - Katona módszer, Dévény módszer, INPP, Ayres módszer, TSMT, HRG, Sindelar, Gosy módszer.

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgatók ismerjék fel az egyes részképesség-gyengeségek tüneteit. Képesek legyenek kiválasztani és használni a megismert pedagógiai diagnosztikus eljárásokat. A fejlesztő eljárásokat képesek legyenek integrálni a mindennapi pedagógiai munkájukba és ismerjék fel a mindennapi tevékenységekben a játékok fejlesztő hatását.
- A hallgatók sajátítsák el a csoportos és egyéni fejlesztések lehetséges pedagógiai eljárásait. A hallgatók legyenek képesek a tanult fejlesztő eljárásokat integrálni a mindennapi pedagógiai munkájukba és ismerjék fel a mindennapi tevékenységekben a játékok fejlesztő hatását.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Gereben Ferencné 2009. *Tanulási sikeresség – (anya)nyelvi kompetencia. Gyógypedagógiai Szemle 2–3: 89–95.*
2. Huba Judit (2011). *Pszichomotoros fejlődés és fejlesztés.* Logopédiai Kiadó
3. Lakatos Katalin (2003). *Az iskolaéretlenség szűrése az állapot- és mozgásvizsgáló teszttel. Új Pedagógiai Szemle 2003/3 – www.ofi.hu*

4. Szvatkó Anna (2002). *Hiszen ez játék! - Szenzoros integrációs terápia a fejlesztésben*. In: Martonné Tamás Márta (szerk.): *Fejlesztőpedagógia*. Eötvös Kiadó. Budapest
5. Zsoldos Márta (2006). *(Gyógy)pedagógiai diagnosztika és tanácsadás*. Oktatási Minisztérium, Budapest 2006.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Antalné Szabó Ágnes 2006. *Mozgásos helyesírási gyakorlatok. Ötletposta*. 4. csomag. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Magyarstanári Tagozatának tagjai – tanítók és magyartanárok – számára. <http://magyartanar.mnyt.hu/upld/otletposta4.pdf> (2011. április 5.)
2. Köpatakiné Mészáros Mária (szerk)(2008). *Adaptációs kézikönyv Gyakorlati útmutató integráló pedagógusoknak*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság
3. Tasnádi Ágnes (2008) *A pszichés fejlődés zavarai, típusainak felismerése, sajátosságai és életviteli jellemzői*.
http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/3_1284_018_101030.pdf
4. Zsoldos Márta (2009). *A tanulási és magatartási zavarok kognitív terápiaja -- A Sindelar-program*. Új Pedagógiai Szemle, június

„TUDOMÁNY ÉS KUTATÁS” TANTÁRGYCSOPORT

TUDOMÁNY ÉS KUTATÁS 6 óra	Kredit Σ 10	I. félév	II. félév	III. félév	IV. félév	V. félév	VI. félév	ELŐFELTÉTEL
KB06KV11 Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe	2			0+2 Δ m				KBN06A011
KB06KV12 Kvalitatív kutatási módszerek	3				0+2 Δ m			KB06KV11
KB06KV13 Tudományos publikáció I.	5					0+2* Δ m		KB06KV11

*kontakt óra nélkül

BEVEZETÉS A PEDAGÓGIAI KUTATÁS MÓDSZEREIBE

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe	0+2	2	m	KV	III.	Bevezetés a pszichológiába

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Ismertesse meg a hallgatókat a pedagógiai kutatások sajátosságaival, alapvető módszertani kérdéseivel és annak gyakorlati alkalmazhatóságával.
- Mutassa be egy pedagógiai kutatás szakaszait.
- Tegye képessé a hallgatókat a témával kapcsolatos szakirodalom értelmezésére.

TARTALOM:

- A pedagógiai kutatás célja, tárgya.
- A pedagógiai kutatások sajátosságai.
- Kutatási stratégiák.
- A pedagógiai kutatás folyamata (a kutatási probléma meghatározása, a témára vonatkozó szakirodalom áttekintése, a módszerek és eszközök kiválasztása, a kutatási minta meghatározása, a kutatás végrehajtása, az adatok mennyiségi- és minőségi elemzése, az eredmények közreadása).
- Kutatási módszerek és eszközök (megfigyelés, kikérdezés, dokumentumelemzés, tartalomelemzés, tesztek. Szociológiai és antropológiai módszerek alkalmazása a pedagógiai kutatásokban.
- Az adatok kvantitatív (mennyiségi) és kvalitatív (minőségi) elemzése.
- A pedagógiai kutatásokkal kapcsolatos etikai kérdések.
- Gyakorlati feladatok – a hallgatók saját kutatási témájukkal kapcsolatos kutatási terv készítése, a próba kutatás lebonyolítása és a kapott adatok elemzése.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgatók ismerjék

- a pedagógiai kutatások alapvető kérdéseit
- a tudományos kutatások módszertani és etikai alapelveit
- a kvantitatív és kvalitatív elemzés alapelveit

legyenek képesek:

- megfogalmazni egy adott kutatás célját,
- kiválasztani az alkalmazandó módszereket és lebonyolítani az adott kutatást.
- a pedagógiai gyakorlatban jelentkező problémák felismerésének és elemzésének képességére

- a kutatással kapcsolatos szakirodalom kritikai elemzésére és az ezzel kapcsolatos információ adaptív alkalmazására
- az adatok elemzésére, valamint tegyék közzé pedagógiai jellegű kutatásaikat dolgozat és szóbeli bemutató formájában.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Falus Iván (2004). Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó
2. Falus Iván és Ollé János (2000): *Statisztikai módszerek pedagógusok számára*. Okker Kiadó, Budapest.
3. Falus Iván-Ollé János (2008): *Az empirikus kutatások gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
4. Seidman, Irving (2002): *Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
5. Szokolszky Ágnes (2004): *Kutatómunka a pszichológiában*. Osiris Kiadó, Budapest

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Bábosik István (2000): *Az iskola nevelési hatékonyságának mutatói*. Új Pedagógiai Szemle, 50. 4. sz. 3–11.
2. Majoros Pál (2004): *A kutatómódszertan alapjai*. Budapest. Perfekt Kiadó. 39-85.
3. Golnhofer Erzsébet (2001): *Az esettanulmány*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
4. Szabolcs Éva (2001): *Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában*. Kutatás-módszertani kiskönyvtár, Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
5. Szivák Judit (2002): *A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei*. Kutatás-módszertani Kiskönyvtár, Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

KVALITATÍV KUTATÁSI MÓDSZEREK

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Kvalitatív kutatási módszerek	0+2	3	m	KV	IV.	Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- Ismertesse meg a hallgatókat a kutatás alapvető metodológiai kérdéseivel;
- tegye képessé őket a kutatásról szóló szakirodalmi közlemények értelmezésére, kutatás tervezésére és lebonyolítására, kutatásmetodikai tapasztalataik hasznosítására szakdolgozatuk írásában.

TANANYAG:

- A pedagógiai kutatás *célja*, tárgya. A pedagógiai kutatások sajátosságai. *Kutatási stratégiák*. Kutatás természetes és vizsgálati helyzetben. A pedagógiai kutatás *folyamata* (a kutatási probléma meghatározása; a témára vonatkozó szakirodalom kritikai áttekintése; feltételezések, hipotézisek megfogalmazása; a kutatási stratégia eldöntése; a módszerek és eszközök megválasztása; a minta meghatározása; a kutatás végrehajtása; az adatok mennyiségi és minőségi elemzése; az eredmények közreadása).
- *Kutatási módszerek és eszközök*:
- A megfigyelés, a kikérdezés, a dokumentumelemzés; a tartalomelemzés;
- Tesztek (pszichológiai tesztek; tudásszintmérő tesztek); Szociológiai és antropológiai módszerek felhasználása pedagógiai kutatásban.
- Az adatok mennyiségi (kvantitatív) elemzése. Az adatok fajtái; az adatok átalakítása változókká; adatok rendezése és bemutatása. Az adatok elemi szintű statisztikai vizsgálata (abszolút és relatív gyakoriság; középérték (átlag); szóródás mérőszámai (szórás); szignifikancia- és összefüggés-vizsgálatok).
- Az eredmények minőségi (kvalitatív) elemzése és bemutatása
- Az alapadatok, az összefüggések, a számított mutatók pontos tartalma, értelmezése; kapcsolat az előfeltevések és az eredmények között; az eredmények összevetése a szakirodalomban publikált korábbi vizsgálatok eredményeivel és a gyakorlat tapasztalataival; az eredmények általánosíthatósága; reflexió a kutatás egész menetére, megbízhatóságára; kutatási és gyakorlati javaslatok.
- *Gyakorlati feladatok*:
- Témabibliográfia készítése;
- publikált pedagógiai kutatások értelmezése;
- egy megadott témarészlet feldolgozásának terve különböző módszerekkel;
- kutatási terv készítése megadott témára;

- kapott adatok elemi szintű, leíró jellemzése;
- következtetések megfogalmazása grafikonokról, táblázatokról, folyamatábrákról, szociogramról stb. ;
- szabadon választott témában önálló (próba)vizsgálat elvégzése.

KÖVETELMÉNYEK:

A hallgatók

- ismerjék a pedagógiai kutatás alapvető kérdéseit;
- legyenek képesek az ismeretek önálló, kritikus feldolgozására; nyomtatott és elektronikus források, szövegek, adatsorok, diagramok megértésére és értelmezésére;
- tudjanak témabibliográfiát, egy megadott problémakörre kutatási tervet készíteni, valamint egy önálló vizsgálatot lebonyolítani.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

1. Falus Iván (szerk.) (2000): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki Kiadó, Bp.
2. Kósáné Ormai Vera (1998): *A mi iskolánk*. Iskolafejlesztési Alapítvány. AduPrint Kiadó, Bp.
3. Kósáné Ormai Vera (2001): *A mi óvodánk*. Okker Kiadó, Bp.

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Golnhofer Erzsébet (2001): *Az esettanulmány*. Kutatás-módszertani kiskönyvtár. Műszaki Könyvkiadó, Bp.
2. Szabolcs Éva (2001): *Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában*. Kutatás-módszertani kiskönyvtár. Műszaki Könyvkiadó, Bp.
3. Szokolszky Ágnes (2004): *Kutatómunka a pszichológiában*. Osiris Kiadó, Bp.

TUDOMÁNYOS PUBLIKÁCIÓ I.

A tantárgyelem neve	Kontakt óraszám	Kredit	Zárási forma	Státus	Ajánlott félév	Előfeltételek
Tudományos publikáció	0+2*	5	m	KV	V.	Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe

***kontaktóra nélkül**

A TANTÁRGYELEM CÉLJA:

- A hallgatók önálló vagy a tanszékeken működő Tudományos Diákköri Műhelyekben folytatott kutatómunkájának elősegítése, irányítása.
- A kurzust kizárólag Tudományos Diákköri dolgozatot készítő hallgatók vehetik fel.

TANANYAG:

- A kurzus tartalma a választott témához és az adott tanszék Tudományos Diákköri munkájához illeszkedik.
- A témavezetővel folytatott rendszeres konzultációk során a hallgatók kutatómódszertani, szakirodalmi és írástechnikai-prezentációs segítséget kapnak.
- A félév konkrét tartalmát a témavezető határozza meg, egyeztetve a kutatási célokat és a munkatervet.
- A tartalmi sokféleséget biztosítja, hogy a kurzus bármely tanszék Tudományos Diákköri Műhelyében kutató hallgató számára elérhető.

KÖVETELMÉNYEK:

- A hallgató folyamatosan dolgozzon kutatásán, rendszeres időközönként konzultálva témavezetőjével.
- A félév végére a bemutatni kívánt TDK dolgozat törzsszövegének legalább 70%-os készültségi szintet kell elérnie.
- A témavezető egyaránt értékeli a félév során végzett kutatómunkát és a dolgozat elkészült részeit, aszerint súlyozva, hogy a hallgató mikor kívánja azt bemutatni a kari Tudományos Diákköri Konferencián.